Actstykker

angaaende

Pestqvarantainen

med Bemærkninger.

Ved Professor Dr. Frederik Holst.

(Aftrykt fra "Norsk Magazin for Lægevidenskaben" II. R. I B. 11 H.)

Christiania 1847.

Actstykker angaaende Pestqvarantainen med Bemærkninger.

(Ved Professor Dr. *Holst.*)

---

1) Correspondence relative to the contagion of plague and quarantine regulations of foreign countries. 1836—1843. Presented to the House of Commons. London 1843. 568 SS. Folio.

2) Correspondence respecting the quarantine laws since the correspondence last presented to Parliament. London 1846. 48 SS. Folio.

3) Correspondence respecting the quarantine laws. (In continuation of the papers presented to Parliament in 1846.) London 1847. 20 SS. Folio.

4) Rapport à l'Académie royale de médecine sur la peste & les quarantaines, fait au nom d'une Commission par M. le Dr. *Prus.* Accompagné de pièces & documents & suivi de la discussion dans le sein de l'Académie. A Paris 1846. 1—2—3 parties. 1056 SS. 8.

5) Compte-Rendu des travaux de la Section des sciences médicales du Congrès scientifique de France (14e Session) sur la peste & les quarantaines. Par le Dr. *Sirus-Pirondi.* Marseille. 1847. 43 SS. 8.

Bestræbelserne for at lette Qvarantainebestemmelserne have ikke fört til samme Resultat med Hensyn til Pest, som med Hensyn til guul Feber og Cholera; thi imedens de for disse Sygdomme kunne betragtes næsten som hævede overalt, bestaae de for hiin, enkelte Lande undtagne, saa godt som i deres ældgamle eller dog forældede Form. Grunden hertil kan ikke söges i Pestens forskjellige Væsen alene; thi det lader sig neppe benegte, at Omstændigheder, som ere uafhængige af Sygdommens Væsen og ikke burde have nogen Indflydelse paa dens Qvarantainebehandling, saasom i flere Middelhavsstater Handelsstandens og de ved Qvarantainevæsenet ansatte Emhedsmænds og Betjentes Frygt for Tab i Indtægter, have besværliggjort og forsinket Antagelsen af en mildere og med Nutidens Erfaring stemmende Behandling med Hensyn til den. Saaledes har *Aubert-Roche*, forhen Overlæge i ægyptisk Tjeneste, efter de officielle trykte Toldregnskaber for Frankrige viist, at de fra Tyrkiet, Lilleasien, Syrien, Barbareskstaterne, Ægypten, Grækenland og Rusland (det sorte Hav) til Marseille i 1843 indförte og efter undergaaet Qvarantainebehandling derfra udförte Varers Værdie udgjorde 136,000,000 Franker, og at den efter en Beregning for 5 Aar kan anslaaes til Femniendele af Totalsummen af Stadens Handel; og han erklærer ligefrem, at Stadens Handelsstand af de formildede Qvarantainer ikke nærer Frygt for Pesten, men for at tabe Monopolet paa den orientalske Handel og for at komme til at dele denne med Landets andre Söstæder. (Enquête sur les quarantaines de la peste &c. Annales d'hygiène publ. &c. 1845. Avril. S. 288—292 og dette Tidsskrift. 1845. 10 Bd. S. 216—222.) Det vil nedenfor vises, at det österrigske Udenrigsministerium var meget seent i at afgive Svar paa Indbydelse til at deeltage i en europæisk Qvarantainecongres; man har

tilskrevet denne Adfærd Frygt for, at Triests Handel vilde tabe betydeligt ved et uniformt Qvarantainesystem. (Brit. & for. med. Review. Nr. XLVII. July 1847. S. 244.) Ligeledes beretter Sir *Wm. Pym*, Generalinspecteur for Qvarantainerne i det forenede britiske Kongerige, at Qvarantainetiden for Skibe, der havde passeret Strædet ved Gibraltar, blev i Neapel i 1842 nedsat fra 14 til 3 Dage, men at faa Dage derefter de i Sundhedsdepartementet ansatte Personer ansögte Kongen om Gjenindförelse af den forrige Qvarantaine, hvis Forkortelse havde paafört dem saa stort Tab i Indtægter, at de ikke kunde leve; og Ansögningen blev bevilget! (Actstykke Nr. 2. S. 16.) Men Interesser, der begunstigede enkelt Stad eller Stand, have tilsidst maattet vige for de almindelige og höiere, efterat man havde erkjendt, at de rette Oplysninger om Pesten ei kunde ventes hos Functionairer ved Qvarantaine-Indretningerne i Europa, men at Sygdommen maatte af Læger studeres i dens Hjem.

Qvarantainevæsenet paalægger Handel og Söfart tunge Baand, som man först i de sidste to Decennier har sögt at lösne, efterat man nemlig havde begyndt at drage Rigtigheden af de Grundsætninger i Tvivl, paa hvilke denne Green af Statsstyrelsen var bygget, nemlig Troen paa en stor Smitsomhed og paa en meget lang Incubationstid. Lösningen af denne Tvivl maatte vel have en höi videnskabelig Interesse; men hvis ikke Lösningen tillige havde for Staten havt en stor almindelig materiel Interesse, vilde hverken fra det Offentliges Side saa betydelige Opoffrelser derfor være blevne gjorte, eller Sagen endnu nogetsteds være bleven bragt til Afgjörelse. Lösningen har især maattet være af Vigtighed for de större söfarende Nationer; og vi finde derfor, at Storbritannien, Frankrige, og tildeels Österrige og Rusland ere de Lande, som fornemmelig have bidraget til Lösningen.

Larrey og *Desgenettes*, der, som den franske Armees överste Læger, ved Udgangen af forrige Aarhundrede ledsagede *Napoleon* paa Toget til Ægypten og Syrien, fik derved en rig Leilighed til at studere Pesten. I 1827 blev en af 6 Medlemmer bestaaende Commission af den franske Regjering afsendt til Ægypten for at undersöge Aarsagerne til Pest og Midlerne til dens Tilintetgjörelse. I 1831 afgav Commissionens Formand, *Pariset*, til det kgl. medicinske Akademie i Paris en Beretning om Resultatet af dens Undersögelser, som i 1837 er udgiven i Trykken under Titel: Mémoire sur les causes de la peste & sur les moyens de la détruire. Senere have *Bulard*, *Delaporte* og *Aubert-Roche*, den sidste endog i en længere offentlig Ansættelse, opholdt sig i Ægypten. — Flere engelske Læger have ligeledes i dette Aarhundrede bosat sig i Pestlandene i Levanten og der endog erholdt offentlig Ansættelse (*Mc. Carthy*, *Abbot*, *Laidlaw*). I 1844 blev Generalinspecteuren for det britiske Qvarantainevæsen, Sir *Wm. Pym*, af sin Regjering udsendt for at undersöge Qvarantainevæsenets Tilstand i Havnene ved Middelhavet, og han har derom afgivet Beretning til sin Regjering. — Og i afvigte Aar bleve *Gobbi* og *Rafalowitsch*, hiin af den österrigske, denne af den russiske Regjering, sendte til Ægypten for at studere Pesten.

I 1837 udfærdigede det britiske Udenrigsministerium en Circulairskrivelse til de britiske Consuler i Alexandria, Smyrna, Aleppo, Constantinopel og andre for Pest udsatte Stæder ved Middelhavet, indeholdende 7 Spörgsmaale angaaende Pestens Smittemaade, Incubationsperiode og pestförende Gjenstandes Renselsesmaade og Anmodning om at forelægge dem de i bemeldte Stæder bosatte meest erfarne og anseete Læger til Besvarelse. Disse Documenter bleve,

i Forbindelse med Oplysninger, som i Aarene 1836 til 1842 ere, ligeledes paa ministeriel Vei, indhentede fra britiske Consuler og Andre om Qvarantainevæsenet i de vigtigste söfarende Stater i Europa, i 1843 det britiske Underhuus forelagte og udgivne i Trykken. (Actstykke Nr. 1.) Siden, nemlig i afvigte og i indeværende Aar, har den britiske Regjering ladet Underhuset forelægge tvende lignende Brevvexlinger angaaende fremmede Staters Qvarantainevæsen, den ene for Aarene 1838 til 1845 (Actstykke Nr. 2), den anden fra 1846 til Juni 1847 (Actstykke Nr. 3). — Disse 3 Documenter, især det förste, maae unegtelig henregnes til de vigtigste, Literaturen besidder over Pesten.

Den förste af de anförte Parliamentsrapporter indeholder, iblandt Andet, fra 15 i Pestlandene bosatte Læger tildeels endog meget udförlige Besvarelser paa de 7 Spörgsmaale, af saadan Beskaffenhed, at de ved Studiet af Pesten og dens Qvarantainebehandling afgive megen Veiledning, og at de, skjönt Forfatterne om flere Punkter ere af ulige Meninger, dog, benyttede med behörig Kritik, nödvendig maatte bevirke meget betydelig Formildelse i Qvarantainerne. Paa de i dette Document indeholdte Oplysninger er Pariserakademiets Rapport (Actstykke No. 4) for en stor Deel bygget; jeg har derhos korteligen anmeldt samme i dette Tidsskrift. 1844. 8 Bd. S. 317—329 og derved tillige i norsk Oversættelse meddeelt Svar fra Chefen for Sundhedscollegiet i Ægypten, General *Clot-Bey*, til Dr. *Colquhoun*, hanseatisk Befuldmægtiget sammesteds, angaaende Pestens Smitsomhed og Nödvendigheden af Beskyttelsesforholdsregler.

Den anden Rapport (Actstykke Nr. 2) indeholder i det Væsentlige en Brevvexling imellem de franske, britiske og österrigske Udenrigsministerier angaaende en af det förste i 1838 gjort og af de to övrige antaget Forslag om Ned-

sættelse af en Congres af Udsendinger fra de europæiske Stater, som besidde Havne ved Middelhavet, for at raadslaae og komme overeens om et for dem alle bindende uniformt Qvarantainesystem. Neapel, Rom, Sardinien og Toskana bleve ogsaa indbudne til at deeltage; og det ansaaes önskeligt, om tillige Rusland vilde deeltage. Det britiske Ministerium foreslog Genua, som en neutral og central Havn, til Congressens Sæde. Da Forslaget endnu i 1843 ikke var bragt i Udförelse, blev det fra engelsk Side fornyet. Det franske Ministerium gik villigen ind paa samme, men yttrede derhos den Formening, at Udsendingerne for de 3 store Magter (Frankrige, Storbritannien og Österrige) burde forelöbigen samles i Paris for at forberede Sagen for et almindeligt Möde. Det britiske Ministerium tiltraadte Forslaget; hvorimod det österrigske yttrede Tvivl, om noget positivt Resultat kunde ventes ved en Congres, förend Sagens medicinske Deel var bleven undersögt af Læger og disse saavelsom andre sagkyndige og erfarne Mænd havde afgivet deres Erklæring angaaende Længden af Qvarantainetiden og Renselsesmaaden. I denne Anledning yttrede Sir *Wm. Pym*, at der ikke kunde være Grund til længere at udsætte Congressens Sammentrædelse, da den i 1843 Underhuset forelagte og offentliggjorte Brevvexling (Actstykke Nr. 1) indeholdt fornödne Oplysninger om anförte Punkter; hvorpaa det britiske Ministerium tilmeldte det österrigske, at det havde erhvervet de nödvendige Oplysninger, og udbad sig underrettet om, hvilke Foranstaltninger samme havde taget; hvilken Anmodning siden blev gjentagen flere Gange.

Den tredie Rapport (Actstykke Nr. 3) indeholder Fortsættelse af den af det franske Udenrigsministerium indledede Brevvexling; idet det österrigske Ministerium, fremdeles yttrende Tvivl om Sagens Afgjörelse ved en Congres,

antog, at Österrige burde holde ved sine nu meget lettede Qvarantainebestemmelser, og önskede, at de övrige Sömagter vilde antage dem, indtil noget Bedre kunde indföres med större Sikkerhed. I en senere Note af samme Aar foreslog samme Ministerium, at man, i Stedet for at handle i Peripherien og adsplitte sin Omhu paa en Mængde Steder, burde concentrere sine Bestræbelser til de Lande, hvorfra Pesten har sin Oprindelse; at man i dette Öiemed burde benytte Portens egne Sanitetsetablissementer, som i deres nuværende Organisation have sikkret de tyrkiske Provindser, Ægypten undtaget, imod Pest; at de europæiske Regjeringer, enhver imod at bære en forholdsmæssig Andeel af Omkostningerne, skulde have Ret til ved deres Gesandter hos Porten at vaage over Bestyrelsen af anförte Etablissementer i Tyrkiet og dermed at före Control; at i Forhold til som Pesten derved maatte holdes inden sit oprindelige Hjem, kunde Europas övrige Regjeringer formilde deres egne Qvarantainer og saaledes med Tiden komme til at hæve dem ganske. For at undersöge, om denne Plan kunde lade sig praktisk udföre, blev Dr. *Gobbi* af den österrigske Regjering sendt til Orienten, og en af ham afgiven og af competente Autoriteter i Constantinopel revideret Memoire blev tilligemed det österrigske Ministeriums Note den britiske Regjering oversendt. Ifölge denne Memoire bleve Qvarantainer organiserede i Tyrkiet i Begyndelsen af 1838 og i Ægypten vel tidligere paabegyndte, men först i 1842 ordnede ved Oprettelse af en fast Sanitetsservice i det Indre. Uagtet Resultaterne heraf have for disse Lande været særdeles gunstige, formener dog *Gobbi*, at meget Mere kunde ventes baade for dem og for de övrige europæiske Stater, om disse kunde gives Adgang til at före Control med Foranstaltningerne, i hvilket Öiemed de ogsaa burde

deeltage med i Omkostningerne. Et andet Document viser de vigtigste Punkter i Qvarantainereformen i Orienten, saadanne som *Gobbi* har tænkt sig dem. — I Anledning af denne Memoire har *Pym*, i en efter Opfordring af det britiske Handelsministerium afgiven Betænkning, iblandt Andet, yttret, at den af *Gobbi* foreslaaede store Forögelse af Lazarether i Tyrkiet (Durazzo, Saloniki, Marmara eller Dardanellerne, Varna, Trapezunt eller Sinope, Smyrna, Rhodus, Cypern, Beyrut, Kandia) vilde vel foröge Sikkerheden imod Pestens Indförelse i Tyrkiet, men at den heller ikke har nogen anden Fordeel og ingenlunde leder til Sygdommens Udröddelse; at den synes aldeles unödvendig for Tyrkiet fortiden, der ved sine nuværende Qvarantaine-Indretninger, uden fremmed Pengebidrag, har været frit for Pest i de sidste 7 Aar; at hvis man vil forsöge at udrödde Pesten, maa det blive paa ægyptisk Grund, ikke ved Lazarether langs Kysten eller Grændserne, men ved en Mængde smaae, rundt om i det Indre fordeelte, Anstalter, i den Hensigt at opdage de förste Tilfælde strax og ved raske og bestemte Forholdsregler, saa at sige, qvæle dem i Födselen; at Vicekongen i Ægypten i de sidste 3 Aar har indrettet deslige Anstalter, især i Delta, med de heldigste Virkninger. Dr. *Gavin Milroy*, en anseet Læge, der har beskjæftiget sig meget med Studiet af contagiöse og epidemiske Sygdomme, yttrer, ligeledes i en efter Opfordring fra samme Ministerium afgiven Betænkning, i det Væsentlige Fölgende: Hvis *Gobbis* Beretning om Sundhedstilstanden i de tyrkiske Besiddelser i de sidste Aar antages for rigtig, er det ikke for tidligt at tilskrive dette Lazaretherne og andre Qvarantaineforanstaltninger? I alle for Pest udsatte Lande har man ofte fundet Sygdommen næsten ganske borte i 10—15, endog 20 Aar i Rad, skjönt ingen Forebyggelsesmidler have

været anvendte. Saaledes havde Constantinopel været frit for Pesttilfælde i 8 Aar, da i 1812 henved 160,000 Indbyggere deraf bleve bortrykkede og Alexandrien været befriet i 9 Aar, da Epidemien i 1835 bortrev i Ægypten næsten 300,000 Offere. Om Epidemien i 16de og 17de Aarhundrede i England og andre Lande i Vesteuropa kan samme Bemærkning gjöres. Paa *Sydenhams* Tid (födt 1624, död 1689) ventedes Sygdommen hvert 30te Aar eller saa. Og paa den Tid synes, med Hensyn til Pestens Ödelæggelser, Tilstanden i mange Lande i Europa at have været ligesaa slet, som den i de sidste 30 Aar har været i Tyrkiet eller Ægypten. Men derfor bör man og formode, at de Forholdsregler, der ere befundne at have virksomst forbedret Sundhedstilstanden i de förste, ogsaa ville meest paakræves i de sidste. Om end *Gobbis* Forslag om Anlægget af mange Lazarether og Forögelse af Opsynsposter paa Rigets Sökyster maatte ansees tilraadeligt, er det et Spörgsmaal, om dette paa de fleste Steder lod sig udföre. Saameget er i det Mindste vist, at disse Foranstaltninger ville blive frugteslöse, saalænge man ikke til samme Tid forbedrer den sanitaire Tilstand i Landets Indre, som ellers vil fremdeles afgive en stadig Infectionsarne. Ægypten er utvivlsomt Pestens store Arner; og af den Omstændighed, at *Gobbi* ikke foreslaaer anförte Foranstaltninger först udförte i Ægypten, da Tyrkiet er frit, udleder *Milroy* den Formodning, at *Gobbis* Forslag ikke er en Fölge af hans egne Undersögelser, men skriver sig fra Sundhedsraadet i Constantinopel. De $^{19}/_{20}$ Dele af de Læger, der af egen Erfaring have lært Pesten at kjende, ansee den for infectiös (overförbar fra en Person til en anden ved Indaandning af Atmosphære, svanger med Effluvier fra Syge), men ikke for contagiös (overförbar ved umiddelbar Berörelse af pestsyge Personer eller Gjen-

stande). Efterat Handelsministeren havde erklæret sig overeensstemmende hermed, tilmeldte det britiske Udenrigsministerium det österrigske, at den britiske Regjering havde samme Mening om Sagen.

Ogsaa det britiske Parliament har udtalt sig til Fordeel for en Formildelse i Qvarantainerne; thi i en i 1844 afgiven Erklæring ikke blot billigede det de i samme Aar bestemte Reductioner, men tilföiede derhos det Önske, at tillige fremmede Regjeringer maatte blive opfordrede til at antage de störste Reductioner, at saadanne ogsaa maatte blive indförte i Storbritannien, at de maatte afpasses efter ethvert Lands Handelsinteresser og ei paa nogen Maade bringe den offentlige Sundhed i Fare. (Annales d'hygiène publ. &c. 1845. S. 263. og dette Tidsskrift. 10 Bd. 2 Hefte S. 191.) Den britiske Regjering efterkom dette Önske, og man nærede Haab om, at dens Bestræbelser vilde faae et heldigt Udfald (The Atlas. No. 590. 1844. July 27.)

Aubert-Roche havde i adskillige Skrifter og Afhandlinger, oplæste i det medicinske Akademie og i Institutet i Paris, sögt at vise de nuværende Qvarantainebestemmelsers, især de franskes, Uovereensstemmelse med Nutidens Erfaring, Videnskabens Fremskridt og rigtigt forstaaede Handelsinteresser. Dette Tidsskrift har i 10 Bd. 1845. S. 167—232 i norsk Oversættelse meddeelt hans, saavidt Anmelderen veed, seneste Arbeide, hvori han udförligst og klarest har viist dette, nemlig hans i Annales d'hygiène publique &c. 1845. Avril. S. 241—301 indtagne: "Undersögelse over Pestqvarantainerne, deres Resultater og Hindringerne imod enhverR eform i Sanitetsvæsenet." Österriges, Storbritanniens og Frankriges Qvarantainer vare vel i de senere Aar blevne formildede, men Frankriges mindst; og af den af ham i anförte Afhandling anstillede Sammen-

ligning af Forskjellen i Tid og Udgifter for Reisende, som fra Constantinopel og Alexandria paa de forskjellige Paketbaade kunne begive sig til Paris og London, viser det sig, at paa den österrigske Donaulinie og Triesterlinie tilbagelagdes Reisen, efter Passenes Beskaffenhed, i 2 til 15 Dages kortere Tid og flere 100 Franker billigere, end paa den franske Linie; at paa den engelske Linie vandtes endnu mere Tid, nemlig ligeledes efter Passenes Beskaffenhed, paa Reisen til Paris respective 17, 15 og 12 Dage, paa Reisen til London respective 24, 22, og 19 Dage; men derimod havdes her noget större Udgifter, hvilke dog opveiedes ved den kortere Tid, som tilbragtes paa Reisen. Samme Forfatter har ogsaa, efter paalidelige Kilder, viist, at Frankrige havde i 1844 en Underbalance ved Paketbaadene i Middelhavet . . . . 3,500,000 Fr.
Tab ved 3000 Reisende, som toge en anden Vei, 3,600,000 —
Tab paa indförte Varer, som ved Qvarantainerne bleve betyngede med större Udgifter, i Gjennemsnit af Værdien . . . . 5,150,000 —
tilsammen . . 12,250,000 Fr.
imedens Paketbaadene paa Donau og fra Triest gave et betydeligt Udbytte, og de engelske Paketbaade en Dividend af 7 pCt. og havde i Casse en Reserve af 1,850,000 Franker; og dog har Frankrige en langt fordeelagtigere Beliggenhed.

Paa Grund af de af *Aubert-Roche* og Andre tilveiebragte Oplysninger og afgivne Petitioner, androg det franske Deputeretkammer hos vedkommende Ministerium oftere om en Forandring i Qvarantainelovene; og da dette ikke ledede til det af samme ventede Resultat, negtede Kammeret tvende Gange at bevilge den i Budgetforslaget opförte fulde Sum til Lazarethernes Underholdning. (The Dublin quarterly Journal Nr. V. 1847. February. S. 188 — i en Anmeldelse af flere

Skrifter om quarantine & the plague.) Ministeriet opfordrede derfor i 1837 det medicinske Akademie og i 1842 Videnskabernes Akademie i Paris til at afgive Betænkning over det Spörgsmaal, "om Qvarantainelazaretherne skulde bibeholdes og, i bekræftende Fald, om Forandringer skulde foretages i de for dem bestaaende Forskrifter"; men de af disse Selskaber til Sagens Behandling valgte Commissioner afgave ingen Betænkning, formodentlig fordi de til den Tid tilveiebragte Materialier ikke ansaaes at indeholde de fornödne Oplysninger. Et Par Aar senere derimod valgte det medicinske Akademie en ny Commission, bestaaende af DHr. *Adelon*, *Bégin*, *Dubois* (*d'Amiens*), *Dupuy*, *Ferrus*, *Londe*, *Mélier*, *Pariset*, *Poiseuille*, *Prus* og *H. Royer-Collard*, af hvilke dog, saavidt vides, blot *Pariset* har seet Pesten. Af disse Mænd fungerede *Ferrus* som Præses og forfattede *Prus* i Egenskab af "Secrétaire-Rapporteur" Commissionens Betænkning. Betænkningen blev oplæst i 5 af Akademiets Möder i Marts og Mai 1846; og vidner den Taushed, der herskede under Oplæsningen, om den store Interesse, hvormed den blev hört. Den blev derefter trykt tilligemed de Documenter, som af Commissionen vare benyttede, og de i Akademiet over Betænkningen förte Discussioner. (Actstykke No. 4.) Dette Værk indeholder om det Æmne, det behandler, Oplysninger, som hidindtil ikke vare kjendte eller almindeligen antagne, og har derhos fremsat dem med en saadan Grundighed, at det ikke kan feile, at man i alle Lande, hvor man vil skride frem med Tiden, maa lægge samme til Grund for Reform i Qvarantainevæsenet. — Et Uddrag af Værket kan derfor ikke være Magazinets Læsere uvelkomment, især paa en Tid, da en Reform i Norges Qvarantainevæsen sandsynlig snart forestaaer.

Dette Værk bestaaer af tre Dele, af hvilke den ene er

Commissionens Beretning, den anden indeholder en Mængde af den benyttede Actstykker, og den tredie de i Akademiet over Commissionens Arbeide förte Discussioner.

Förste Deel. (S. 1—250.)

Commissionen begynder sin Beretning med den Bemærkning, at Omsorg for Folkenes Vel byder, at den af Europas Magter stiltiende samtykkede Sanitetspagt ikke bör brydes, förend et upartiskt og omhyggeligt Studium af gamle og nye Documenter tilfulde have godtgjort, at de gjældende Bestemmelser ere unyttige eller farlige; men at ikkedestomindre baade England og Österrige have hævet eller i höi Grad lettet Qvarantainerne med Hensyn til hvad der kommer (provenances) fra Levanten, uden at gjöre det övrige Europa bekjendt med de Grunde, som have bragt det til saa voldsomt at rokke en almindeligen antagen Lov. Frankrige har ikke villet bære sig ad paa samme Maade; men aabent og ligefrem fremsat de Facta, der have ledet det i Antagelsen af et andet Qvarantainesystem. Men denne Anke er, i det Mindste med Hensyn til Storbritannien, ikke beföiet; thi at Qvarantainen i Storbritannien blev saa betydelig nedsat i 1844, maa unegtelig for en stor Deel tilskrives de ved Udenrigsministeriets Foranstaltning erhvervede Oplysninger, som i 1843 bleve Underhuset forelagte og offentliggjorte (Actstykke Nr. 1), og deri havde dog Almeenheden Adgang til at blive bekjendt med de Grunde, som maa have bestemt den britiske Regjering til Nedsættelsen. Dertil kommer, at den samme Anke kan formeentlig gjöres Frankrige, hvis Qvarantainer bleve ligeledes i 1844 betydelig forkortede og desuden i andre Henseender væsentlig lettede, uden at, saavidt vides, Regjeringen dengang gjorde Europas övsige Regjeringer bekjendte med sine Motiver derfor. Men det maa erkjendes, at ingen Regjering har kunnet bygge

sin Reform paa saa grundigen gjennemtænkte, udförligen bearbeidede, kritisk benyttede og omhyggeligen ordnede Motiver, som den franske, da den fra sin Consulent i Medicinalvæsenets Anliggender, det kgl. medicinske Akademie i Paris, erholdt det her anmeldte Værk.

Commissionen har gjennemgaaet en Mængde Skrifter angaaende Pest, men til sit Öiemed studeret med Nytte Epidemien i Nimwegen 1635, i London 1665, i Marseille 1720, i Transsylvanien 1755, i Moskou 1771, i Ægypten 1798, 1799 og 1800; især dog den i Ægypten i 1835, fra hvilken Epoche skriver sig en bestemt og videnskabelig Kundskab om Sygdommen, fornemmelig ved de af *Aubert-Roche*, *Rigaud*, *Clot-Bey*, *Gaëtani-Bey*, *Lachèze*, *Bulard* og Flere tilveiebragte Oplysninger. Commissionens Rapporteur begav sig til Marseille, for personlig at besöge de derværende Sanitetsanstalter og erfare de meest anseede Lægers Mening om Stridspunkterne og deres Grunde derfor; ligeledes havde andre af Commissionens Medlemmer under Ophold i Marseille benyttet Anledning til at samle Oplysninger med Hensyn til det Commissionen overdragne Hverv. Commissionen har derhos havt Anledning til at gjöre sig bekjendt med de til Udenrigsministeriet indsendte Depecher fra de franske Legationer og Consuler i Levanten, forsaavidt denne Gjenstand angaaer; ligeledes med de herom handlende Documenter i Marine-Ministeriet. Endelig har Commissionen benyttet mundtlige Meddelelser fra adskillige Læger og andre Mænd, hvis tildeels mangeaarige Ophold i Ægypten eller Stilling forövrigt havde givet dem god Anledning til at samle Erfaring om Pesten. Commissionen har saaledes havt en Rigdom af Kilder at öse af, og den har ei sparet nogen Umage for at benytte dem.

Efter disse indledende Bemærkninger (S. 1—11) gaaer

Commissionen over til det egentlige Formaal for sin Undersögelse, som den udförer ved i 24 Capitler at besvare en Mængde af den selv opkastede Spörgsmaale, iblandt hvilke vel findes adskillige, der neppe kunne siges at staae i nogen direct Forbindelse med den forelagte Opgave, men hvis Besvarelse er af særdeles Interesse, da den bidrager til at berigtige og foröge Kundskaben om Pesten.

Förste Afdeling.

Förste Capitel. (S. 12—21.) I hvilket eller hvilke Lande har man seet Pest opstaae spontant? Efter at have gjennemgaaet de Steder hos Oldtidens Forfattere, der handle om Pest eller pestlignende Sygdomme (*Moses*, *Thucydides*, *Rufus* fra Ephesus, *Diodorus Siculus*), ligesaa vel som Beretninger fra Middelalderen og vor Tidsalder, besvarer Commissionen Spörgsmaalet saaledes, at man har seet Pest opstaae spontant ei blot i Ægypten, Syrien og Tyrkiet, men ogsaa i et stort Antal andre Lande i Afrika, Asia og Europa; men at man i vore Dage har at befrygte dens Indförelse næsten udelukkende fra Ægypten.

Ved denne Leilighed bör dog ikke forbigaaes, at uagtet det synes vist, at man siden 1839 ikke har kunnet paavise noget, hverken epidemisk eller sporadisk, Pesttilfælde i Constantinopel, og at, uagtet det överste Sundhedsraad tilskriver dette Resultat de af samme trufne Qvarantaineforanstaltninger, turde dog de ovenfor, S. 607 – 609, efter *Milroy* anförte Bemærkninger her komme i nogen Betragtning.

Andet Capitel. (S. 22—35.) Har man i Lande, i hvilke man har bemærket spontan Pest, med Grund kunnet tilskrive bestemte hygieniske Forholde dens Udvikling? For at besvare dette Spörgsmaal med Nöiagtighed har Commissionen studeret de Steder, hvor Pest er opstaaet spontant i de sidste 50 Aar, og

Tilstanden af disse Steders Beboere, nemlig Ægypten, Egnen om Constantinopel, Erzerum, Widdin, Rustchuk, Silistria, Achial, Adrianopel m. fl.; og den uddrager deraf den Slutning, at man i alle Lande, i hvilke spontan Pest er bleven bemærket, har kunnet tilskrive dens Udvikling bestemte Aarsager, der virke paa en stor Deel af Befolkningen, saasom især: Bopæle i Alluvial- eller Sump-Egne, i Nærheden af Middelhavet eller visse Floder, Nilen, Euphrat, Donau; lave, slet luftede, overfyldte Huse; en varm og fugtig Luft; raadnende dyriske og vegetabilske Stoffe; usund, utilstrækkelig Föde; stor physisk og moralsk Elendighed.

Tredie Capitel. (S. 35—36.) Dersom ovenanförte Conclusion er rigtig, maa Nedre-Ægypten, hvor alle nys angivne Aarsager til Usundhed hvert Aar findes forenede, vise os Pesten i endemisk Form. Hvad lærer Erfaring i denne Henseende? Paaberaabende sig Erklæringer af *Desgenettes*, *Larrey*, *Pugnet* og alle Nutidens Læger i Ægypten, samt Pestepidemiernes Historie fra 1695 til 1834, uddrager Commissionen den Slutning, at da i Nedre-Ægypten aarligen findes forenede alle Aarsager, som formaae at avle Pest, er Sygdommen der endemisk, at den der aarligen sees i sporadisk og omtrent hvert tiende Aar i epidemisk Form. — Anm. maa hertil dog bemærke, at dette ikke stemmer med en ved den förste Moskee i Cairo fört Fortegnelse, der viser, at Staden har været hjemsögt af epidemisk Pest i fölgende Aar: 1695, 1712, 1717, 1735, 1757, 1784, 1790, 1793, 1796, 1798, 1800, 1804, 1812, 1813, 1814, 1815, 1818, 1833, 1834, altsaa i 140 Aar af 19 deslige Epidemier, med meget ulige Mellemrum; men Commissionen har her holdt sig blot til de meest ödelæggende Epidemier.

Fjerde Capitel. (S. 36—40.) Er det sandt, at

Ægypten har været frit for pestagtige Epidemier under de sidste Pharaoners Regjering; i de 194 Aar, i hvilke Landet beherskedes af Perserne; i de 301 Aar, det befandt sig under Alexanders og Ptolomæernes Herredömme; endelig i en stor Deel af det Tidsrum, hvori det befandt sig i romersk Vold (fra Aar 30 f. Chr. til 620 e. Chr.)? Commissionen besvarer dette Spörgsmaal bekræftende og tilföier, at Landets Befrielse for enhver pestartet Epidemie i anförte lange Periode (henved 1300 Aar), berettiger til det Haab, at Anvendelsen af samme Midler vil have samme Resultater til Fölge. Med Hjemmel af Historien angiver Commissionen fölgende Aarsager til Landets daværende gode Sundhedstilstand: Landets under *Sesostris* begyndte Gjennemskjæring af utallige Kanaler; Nilens friere Löb; Anlæg af Byer paa smaae ved Menneskehænder opförte Höie; Boliger anlagte paa mere ophöiede og mindre fugtige Steder; Uddeling af et lige Stykke Jord til enhver Ægypter, imod en vis aarlig Afgift; en over hele Landet udbredt Agerdyrkning; Overflödighed af Födemidler; almindelig Velstand; en af Regjeringen understöttet almindelig Indbalsamering af Lig af Mennesker og Dyr, hvis Forraadnelse derved blev forebygget. Den ægyptiske Civilisation varede, indtil Christendommens Indförelse, der i den gamle Cultusses Fordomme fandt haardnakket Modstand, vakte i Alexandria ofte blodige Feider igjennem flere Aarhundreder. Men fra samme Tid bleve ogsaa anförte hygieniske Regler næsten aldeles forsömte. I Aaret 365 af vor Tidsregning blev Indbalsameringen afskaffet. Men hvad Mennesket har gjort tilforn, kan det og gjöre i vore Dage; og hvad Videnskab, Hygiene og Industrie have udrettet i det gamle Ægypten, maae de og kunne udrette i det nye. *Mehemet-Ali* har af *Pariset*, *Gaëtani-Bey* og *Clot-Bey*

erfaret, hvorledes en Regent i *Ægypten* kan ved Indförelsen af de ovenfor omhandlede, i Oldtiden anvendte, Foranstaltninger forbedre Landets Jordbund og Luft, samt sine Undersaatters physiske og moralske Befindende. Han er ikke uvidende om, at, saalænge hans Forgængere med Strenghed opfyldte disse Betingelser, var *Ægypten* frit for Pestepidemier; og han erkjender, at de samme Virkninger kunne og maae paafölge de samme Foranstaltninger. Hans Overbeviisning herom er saa bestemt, at hans Livlæge, *Gaëtani-Bey,* der 2 Gange aarlig ledsager ham paa Reiser i Delta, imellem Alexandria og Cairo, har troet at kunne erklære for Commissionen, at, dersom *Mehemet-Ali* ei var hindret i Udförelsen af sine Planer, vilde *Ægypten* i vore Dage, ligesom i sin förste Civilisationstid, kunne ophöre at föde Europas meest frygtede Onde. — Anm. kan her, efter Revue médicale. 1846. Mai. S. 142, tilföie, at disse i Akademiet förte Forhandlinger have end mere ansporet *Mehemet-Ali* til at træffe vigtige Foranstaltninger til at gjöre Landet sundere og forbedre den fattige Classes Kaar.

Femte Capitel. (S. 41—43.) Er Tilstanden i Syrien, Tyrkiet (baade det europæiske og asiatiske), Tripolis, Tunis og Marocco forskjellig fra den, som fandt Sted paa de Tider, da Pestepidemier der viste sig spontant, i den Grad, at man kan være berettiget til at troe, at andre lignende Epidemier der ei kunne yttre sig mere? Commissionen viser, at anförte Lande befinde sig fortiden omtrent i samme Tilstand, som paa bemeldte Tider, og besvarer derfor Spörgsmaalet benegtende.

Sjette Capitel. (S. 43—46.) Bör vi befrygte Udviklingen af spontan Pest i Algerien? Regentskabet Algier har kun meget sjelden været Skuepladsen for

spontane Pestepidemier, og i en meget stor Mængde Tilfælde, i hvilke Sygdommen der har viist sig, synes den at have været indfört ved Söfarten og at have trængt sig fra Sökysten imod det Indre. Algerien har hverken mange, eller meget befolkede Steder. De fleste af disse have en ophöiet Beliggenhed paa Skraaningen af Bjerge eller Höie, og ere saaledes udsatte for Vindenes Paavirkning og kun lidet tilgængelige for Uddunstninger fra nærliggende Flader. Som Exempler paa denne fordeelagtige Beliggenhed kunne anföres Algier, Constantine, Blidah, Miliana, Oran, Mostaganem, Cherchell, Tlemcen o. fl. Udenfor Stæderne finder Pesten vanskelig Adgang. Befolkningen paa Landet bestaaer af Araber og Kabyler. Hine boe i Telte, forandre hyppig Opholdssted og ere fölgelig kun lidet udsatte for at paadrage sig en Sygdom, for hvis Udvikling Boligers Overfyldning og bedærvet Luft ere to væsentlige Betingelser. De sidste boe i Landsbyer, hvis Beliggenhed paa Fjelde og i store Afstande fra hverandre indbyrdes opveier, i det Mindste for en stor Deel, de skadelige Virkninger af deres mindre omhyggelige Bygningsmaade og Mangel paa Reenlighed; og man kjender ikke noget Exempel paa, at Pest er trængt ind i disse Landsbyer. Stæderne i Algerien havde paa den Tid, Landet blev erobret af de Franske, — og Tilstanden er for en stor Deel den samme endnu — uregelmæssigt anlagte, lave, trange, mörke, slet luftede Huse; ubrolagte og med alskens Ureenligheder fyldte Gader; Maurer og Jöder bekymrede sig ikke om den private Hygiene, om den offentlige havde de ikke engang noget Begreb. Derfor har ogsaa den spontane eller indförte Pest, derhos begunstiget ved Ligegyldighed og Fatalisme, i Stæderne, trods deres gode Beliggenhed i Almindelighed, truffet de nödvendige Betingelser, for at den kunde udöve sine Ödelæggelser. Men efterat Landet er kommet

under fransk Herredömme, have Stæderne faaet Municipalraad, lige, brede og brolagte Gader, store Pladse, bedre og for Sundheden mere tjenlige Huse, er der sörget for Vandets behörige Aflöb, for den offentlige Reenlighed, for Agerdyrkningens Udbredelse, ere Sundhedscommissioner oprettede i alle Söstæder, er der sörget for, at Fattige ogsaa i det Indre af Landet kunne erholde fornöden Hjælp i Sygdoms og andre Tilfælde, Disse Forandringer berettige til at troe, at spontane Pestepidemier ere blevne næsten ligesaa umulige i Algerien, som i de fleste Lande i Europa, og at, dersom Pesten blev indfört, vilde den, ligesom i Marseille eller Toulon, udslukkes paa Lazarethet, uden at udbrede sig udenfor. Commissionen besvarer til Slutning Spörgsmaalet saaledes, at Algerien synes at have lidet at frygte for den spontane Pest, baade fordi Araber og Kabyler ved deres Levemaade ikke kunne avle Sygdommen, og fordi de allerede indförte hygieniske Forbedringer synes at afgive en tilstrækkelig Sikkerhed imod spontan Udvikling af pestartede Epidemier.

Syvende Capitel. (S. 47—48.) Hvilke Midler bör anvendes for at forebygge Udvikling af spontan Pest? *Villermé* har viist, at Epidemier aftage i Hyppighed og Styrke i alle Lande, der fra Barbarie og Uvidenhed gaae over til Civilisation eller fra en ufuldkommen Civilisation til en fuldkommen. Man kan gaae endnu videre med Hensyn til de pestartede Sygdomme, som ved Civilisationen ei blot tabe i Hyppighed, men endog ophöre og forsvinde aldeles, selv i de for Pesten meest disponerede Lande, naar de underkastes en oplyst og aarvaagen Hygienes Love. Historien viser, at Pesten, fortiden permanent i Ægypten, ei fandtes der paa den ægyptiske, græske og romerske Civilisations Tid, imedens den vedholdende ödelagde det da i Barbarie

nedsunkne vestlige Europa. I vore Dage er Forholdet omvendt: Europa er befriet for Ondet, Orienten föler dets Tryk. De gavnlige Virkninger af Civilisationen, det vil sige, af Videnskaber, Kunster, Agerdyrkning, Industrie; fremfor Alt en god offentlig og privat Hygiene, ville lettere kunne opnaaes i vore Dage, i hvilke man bedre kjender Pestens Aarsager, end fordum. Commissionen besvarer derfor Spörgsmaalet saaledes, at Civilisationens Fremskridt og en almindelig og stadig Anvendelse af Hygienens Love kunne alene afgive Midler til at forebygge Udvikling af spontan Pest.

Anden Afdeling.

Förste Capitel. (S. 48—73.) Har Pesten, naar den har raset med Heftighed i Afrika, Asia og Europa, stedse viist sig med epidemiske Sygdommes fornemste Charakterer? Commissionen besvarer dette Spörgsmaal bekræftende, idet den ved Vidnesbyrd af Læger og andre Mænd, der have iagttaget og beskrevet eller efterladt Optegnelser over Pestepidemierne i Europa i 1348, 1616 og 1628, i Nimwegen i 1635 og 1636, i Marseille 1720, i Toulon 1721, i Moskwa 1771, i Tunis 1784, i Beyrut 1785, i Cairo 1800, paa Maltha 1813, i Morea 1824, i Alexandria 1835, i Nedre-Ægypten 1841 og flere, oplyser, at den har angrebet en stor Mængde Mennesker paa eengang; har i alle Breder havt en stigende, en stillestaaende og en aftagende Periode; at den i den förste Periode har dræbt Mange og hurtigt, i den sidste langt Færre og langsommere; at imedens Epidemien har grasseret, have andre Sygdomme været meget sjeldnere, end sædvanligt, og næsten altid, saa at sige, mærkede af den, men at de igjen have antaget deres eget Physiognomie, saasnart denne er ophört; at baade Personer, som tilforn have havt Pest, og selv de, som ikke have havt den og fortiden nyde

en god Helbred, paavirkes af Epidemien, dog uden at faae Pest; at Epidemien sædvanlig er kommen og ophört i den samme Aarstid og har havt i Almindelighed den samme Varighed; at Epidemien har havt andre mere eller mindre alvorlige epidemiske Sygdomme til Forlöbere.

Andet Capitel. (S. 73—75.) Ved hvilke Charakterer adskiller sig den epidemiske Pest fra den sporadiske? Dette Spörgsmaal besvarer Commissionen saaledes, at den sporadiske Pest ikke besidder nogen af den epidemiskes oven anförte Charakterer, og at disse Former desuden ere forskjellige deri, at hiin viser sig alle Maaneder i Aaret, denne derimod begynder fra November til Februar og ophörer imod Enden af Juni. — Anförte Spörgsmaal har i den senere Tid erholdt megen Vigtighed med Hensyn til Qvarantainerne; thi imedens Lægerne baade i Ægypten, Smyrna og Constantinopel ansee den sporadiske Pest for ikke overförbar, nære Mange iblandt dem en modsat Mening med Hensyn til den epidemiske.

Tredie Capitel. (S. 75—79.) Forplantes Pesten paa samme Maade, som de fleste epidemiske Sygdomme, nemlig ved Vandringen af visse atmosphæriske Indflydelser og uafhængig af den Virkning, som de Pestsyge kunne udöve? Ved meddeelte Facta, der iblandt Andet vise, at den har angrebet et stort Antal ofte meget langt fra hverandre fjernede Punkter, uden at man har kunnet paavise nogetsomhelst mistænkeligt Samqvem, og at den har skaanet mellemliggende Steder, og ved anstillede Betragtninger anseer Commissionen sig fuldkommen berettiget til at besvare Spörgsmaalet bekræftende.

Tredie Afdeling.

Förste Capitel. (S. 79—86.) Lader Pesten sig overföre ved Inoculation af Blod fra en Pestsygs

Vene, af Pus fra en Pestbyld eller af Serum fra en Pestkarbunkels Phlyktæne? Besvarelsen af dette Spörgsmaal har vel ikke nogen direct Anvendelse paa Spörgsmaalet om Qvarantainerne, men er af særdeles Vigtighed til Kundskab om Sygdommens Natur. *White*, Læge ved den engelske Armee i Ægypten, inoculerede sig med Pus af en Bubo, blev angreben af Pest og döde den niende Dag derefter; men Pesten herskede paa samme Tid epidemisk. *Desgenettes* indpodede paa sig selv i Lysken og i Nærheden af Axelhulheden med en Lancet Pus af en Bubo paa en Pestsyg, uden anden Forsigtighed, end at vadske sig med Vand og Sæbe; og han forblev uangreben; men heraf kan Intet sluttes; thi Pus var taget fra en Person i Convalescentsstadiet, i hvilket det kan have ophört at være pestartet, og Vand ansees i Almindelighed for at besidde en mægtig Kraft til at tilintetgjöre Pestsmitte. — Ledet af hvad han under et Ophold i Constantinopel i 1803 selv havde bemærket, at Börnekoppesyge ikke bleve angrebne af Pest, indpodede *Valli*, en italiensk Læge, paa sig selv, imellem Tommel- og Pege-Fingeren paa den venstre Haand, og ligeledes paa 24 andre Personer en Blanding af Pus fra Börnekopper og fra en Pestbyld, uden at Nogen af dem blev angreben. — Under Pesten i Tanger i 1818 indpodede Dr. *Sola*, i Consul *Gråbergs* Paasyn, 14 til Döden dömte spanske Desertenrer, hver ved 12 Lancetstik (3 i hver Lyske- og 3 i hver Axelhulhed), med Materie (sanie) af Pestsyge, efterat Omgivelserne vare blevne indgnedne med Olie; paa 8 af anförte Personer bleve desuden 4 andre een Tomme lange Snit gjorte med en Bistouri og i Snittene indspröitet en Blanding af Pestmaterie og Olie. De 7 forbleve aldeles friske; paa de övrige 7 viste sig smaa Buboner eller Karbunkler med lette Febertilfælde, men de kom sig alle, i Lö-

bet af 24 Timer, under Anvendelsen af Olie til Drikning og Gnidning. — Under Epidemien i Cairo i 1835 foretoges, i Overværelse af *Gaëtani-Bey*, *Clot-Bey*, Doctorerne *Lachèze* og *Bulard*, paa Hospitalet Esbekiè sammesteds paa 5 til Döden dömte Forbrydere Forsög, der fortjene al Tiltroe. De bleve alle 5 indpodede med Blod af Pestsyge, Een af dem endog til to forskjellige Tider; To af dem desuden med Serum fra en Karbunkel; og Een med Pus af en Bubo. Een blev angreben af en meget let Pest, men kom sig; og det maa derhos bemærkes, at han laae i et Pesthospital med mange Pestsyge og at Epidemien herskede paa Stedet, saa at Sygdommens Udbrud paa ham ligesaa godt kan forklares af disse Omstændigheder, som af Indgnidningen; hvorimod de övrige forbleve friske. — Senere indpodede *Clot-Bey* sig selv med Blod af en Pestsyg, ved 3 temmelig dybe Lancetstik paa venstre Forarm og 3 i höire Lyske; men uden paafölgende Symptom af Pest. Nogle Dage derefter indpodede han sig ved 3 Stik paa den indvendige Flade af venstre Arm Pus fra en Pestbyld; han fornam derefter et let Ildebefindende, men Intet, som havde Lighed med Pest. — Ogsaa nævner Commissionen en Mængde Inoculationer, som den dog ikke tillægger nogen Paalidelighed, nemlig 14, som i 1801 skulle have været gjorte i Rahmaniè (Ægypten) af en i 1835 i Cairo af Pest död fransk Læge, *Dussap*, og 200 andre, der skulle have været foretagne af en russisk Chirurg paa Landsmænd, som vare tagne tilfange af Tyrkerne.

Af disse Forsög uddrager Commissionen, vist nok medrette, den Slutning, at Indpodning af en Pestsygs Veneblod eller af Pus fra en Pestbubo ikke har givet aldeles afgjörende Resultater; at Indpodning af Serum fra en Phlyktæne paa en Pestkarbunkel aldrig har givet Pest, og at det ikke

er godtgjort, at Pest kan overföres ved Indpodning, selv under Paavirkning af en Pestconstitution.

Andet Capitel. (S. 87—103.) Lader sig Pesten paa de epidemiske Arnesteder overföre ved umiddelbar Berörelse af Pestsyge? Efter at have anmærket, at man hverken i Oldtidens eller de arabiske Lægers Værker kan finde Facta, som ere nödvendige til dette Spörgsmaals Besvarelse, fordi de ansaae Pesten som en udelukkende epidemisk Sygdom; at *Fracastorius* (Midten af 16de Aarhundrede) antog 3 Forplantningsmaader for Pest, nemlig umiddelbar Berörelse, middelbar ved Effecter, Klæder o. s. v. og paa Afstand ved Luftens Mellemkomst; at de to förste Maader vare næsten udelukkende antagne indtil 1720; at i dette Aar *Chicoyneau*, *Verny* og *Didier* ivrigen forsvarede Læren om Pestens Ikkecontagiositet; at de Læger, som ved Slutningen af forrige Aarhundrede ledsagede den franske Expedition til Ægypten, vare Alle, med Undtagelse af *Assalini*, af den Mening, at Sygdommen forplantes ved Berörelse af Syge; at denne Mening har været antagen næsten af hele Verden i de siden den Tid forlöbne förste 35 Aar; og at den samme Mening blev lagt til Grund for de i 1835 i Frankrige vedtagne Qvarantainebestemmelser, gaaer Commissionen over til at vise Sagens Skjæbne siden anförte Aar, i hvilket en stor Mængde europæiske Læger fik Leilighed til at iagttage den ödelæggende Epidemie, som da hærjede Ægypten.

Udgangne fra Faculteterne i Frankrige, Tydskland og Italien med en fast Troe paa Pestens Overförbarhed ved Berörelse af Syge, have de Alle eller næsten Alle aldeles skiftet Overbeviisning; hvilket ligeledes kort forhen havde været Tilfældet med *Brayer* og *Cholet*, der i Constantinopel havde havt Anledning til at studere Epidemierne i 1819,

1826 og 1834. Commissionen paaberaaber sig i denne Henseende Facta, som indeholdes i *Brayers, Cholets, Aubert-Roches* og *Clot-Beys* Værker, saasom at Pesten i 1834 viste sig i Alexandria længe förend i Cairo, at Mansoura og Damiette bleve angrebne först 8 Maaneder efter Alexandria, endskjönt Samqvemmet imellem disse 2 Stæder forblev frit og hyppigt; at under Epidemien i 1835 Djedda, Yambo, Moka, Cosseir forbleve urörte, endskjönt staaende i uafbrudt Samqvem med Suez og andre angrebne Steder; at Pest, saa langt man kan erindre, aldrig har været seet i Arabien, Nubien, Sennaar, Abyssinien, som baade ved Personer og Varer staae i stadigt Samqvem med Nedre-Ægypten og andre Pestlande; at i de 5 Maaneder, hvori Pesten varede i 1835, besögte *Gaëtani-Bey, Lachèze, Bulard* og *Clot-Bey* i Cairo, *Duvigneau, Seisson, Perron, Fischer* i Abou-zabel, *Rigaud* og *Aubert* i Alexandria de Pestsyge i Hospitalerne og private Huse, at de have befundet sig i den meest umiddelbare Berörelse med de Syge i alle Sygdommens Perioder; at de paa deres Klæder og Hænder have faaet opbrækket Materie, Blod fra Aareladninger, Pus af Tusinder af Patienter, som de have aabnet; at i Cairo og Alexandria bleve gjorte en Mængde Autopsier (i förste Stad over 100), og at de tilbragte hele Timer med paa de nyligen Döde at undersöge de pathologiske Forandringer; at iblandt de nævnte Læger blot *Rigaud* döde som Offer for Pesten, imedens flere Læger, der omhyggeligen undgik Berörelse af Pestsyge og mistænkte Gjenstande, bleve angrebne og döde; at Pesten i Syrien i 1837 og i Ægypten i 1841 vise Exempler paa en Mængde Betjente og andre Personer, som med Ombue have pleiet Pestsyge, uden at blive angrebne; imedens Andre, der holdtes afsondrede fra Syge, desuagtet bleve befængte; at da i 1837 nogle Pesttilfælde

havde viist sig paa hiin Side Taurus, blev en Sanitetscordon oprettet ved den tyrkiske Grændse, men uden Nytte; at det ligeledes i 1841 viste sig, at en Stad eller Landsbye ofte kan vedligeholde frit Samqvem med en pestangreben Bye, uden at dens Indvaanere angribes. Commissionen meddeler en Mængde lignende Facta og kunde meddele endnu flere. Om hvert enkelt ikke kan tillægges nogen særegen Betydning, erholde de dog en saadan, naar de betragtes i Forening. Det er saaledes let at begribe, siger Commissionen, hvorledes Ægyptens Læger ere komne til at benegte Pestens Overförbarhed ved Berörelse af Syge. Deres Overbeviisning herom er saa stor, at en meget stor Pluralitet af dem ei blot saare villigen udsætte sig selv for Berörelse af Syge, men derhos ei engang iagttage nogen prophylaktisk Foranstaltning med Hensyn til deres Hunstroer, Börn og alle Andre, som ere dem kjære.

Efter at have anfört disse og mange flere Facta for Sygdommens Ikkeoverförbarhed ved Berörelse, skulde Commissionen ogsaa fremstille Facta for dens Overförbarhed paa samme Vei, ligeledes blot forsaavidt Tilfælde angaaer, iagttagne paa epidemiske Arnesteder; men da den ikke kjender nogen sikker Maade til at skjelne imellem Tilfælde, opkomne af Pestsyges Berörelse, og dem af Epidemicitet eller Endemicitet, tager den ikke i Betænkning at troe, at kun de Iagttagelser, som maatte være eller blive hentede langt fra de epidemiske Arnesteder og langt fra de Lande, hvor Pesten opkommer spontant, kunne bevise Sygdommens Overförbarhed ved Berörelse; og den har derfor ei villet omhandle Facta, som den forud ansaae for Intet at bevise.

Commissionen besvarer derpaa Spörgsmaalet saaledes, at en opmærksom og streng Undersögelse af Facta godtgjör paa den ene Side, at umiddelbar Berörelse af Tusinder

af Pestsyge er bleven uden Fare for dem, som have foretaget den i fri Luft eller paa vel udluftede Steder, og paa den anden Side, at ingen streng Iagttagelse viser Pestens Overförbarhed ved Berörelse af Syge alene.

Tredie Capitel. (S. 103—113.) Er Pesten overförbar ved Berörelse af Klæder eller Effecter, som have været benyttede af Pestsyge, paa Steder, som endnu ere eller nyligen have været udsatte for den epidemiske Indflydelse? Commissionen gaaer, i at besvare dette Spörgsmaal, frem paa samme Maade, som ved det forrige, idet den först anförer negative og derefter positive Facta. Efter Pesten i Cairo bleve Effecter efter flere end 50,000 af Pest döde Personer, uden foregaaende Desinfection, solgte i Bazarerne og tagne i Brug, uden at Nogen derefter blev smittet. Over 600 Huse i Cairo stode öde ved Epidemiens Ende; da de flere Maaneder efter dens Ophör bleve aabnede, blev dog ikke Nogen af de Personer — over 50 i Tallet, — der vare beskjæftigede med at optage Fortegnelse over hvad der fandtes i dem, smittet, uagtet de besögte alle Husenes Dele og rörte ved Effecterne. I samme Epidemie bleve 3000 Pestsyge optagne og behandlede i Hospitalet Esbekiè i Cairo. Da Ondet var dæmpet, blev Hospitalet taget i Brug til sin oprindelige Bestemmelse, nemlig af Stadens trængende Syge. Disse bleve indlagte, medens der endnu laae nogle Pestreconvalescenter tilbage, endog i samme Senge, hvori Pestsyge vare döde; kun Lagen bleve skiftede; de erholdt Uldtepper, som ei vare blevne rensede, ikke engang luftede, siden de havde været benyttede af Pestsyge. Men over 500 af disse Tepper, gjennemtrængte af de Pestsyges Uddunstninger, og en Mængde andre Gjenstande, som havde været i deres Brug, paaförte ikke Nogen Pesten. — Da efter Feldt-

toget paa Morea, hvor Pesten herskede i 1826, 1827 og 1828, især iblandt de ægyptiske Tropper, disse i 1828 vendte hjem, bleve Effecterne efter alle döde Soldater bragte til Alexandria og derefter, uden Rensning, solgte i Bazarerne; men i bemeldte Aar bemærkedes intet Pesttilfælde i Alexandria. Lignende Facta berettes fra Pestepidemierne i Constantinopel, i Holsteen i 1713, i Helsingöer, Moldau, Moskwa. Ogsaa omtaler Commissionen Facta, af hvilke man har villet bevise Sygdommens Overförbarhed ved Effecter; men den gjör derved den Bemærkning, at man har overseet Tilstedeværelsen af en spontan Pest, Indvirkningen af epidemiske eller miasmatiske Aarsager.

Fleerheden af ægyptiske Læger tage ei i Betænkning at erklære, at Pestsyges Klæder og Effecter aldrig meddele Pest.

Commissionen besvarer, ifölge de ovenfor meddeelte Facta, Spörgsmaalet saaledes, at en stor Mængde Facta vise, at Klæder og Effecter, der have været benyttede af Pestsyge, ikke have, skjönt de ei have undergaaet nogen Renselse iforveien, meddeelt Pest til Personer, som have taget dem i Brug; og at Facta, der kunde synes at have givet et modsat Resultat, kun ville erholde nogen Betydning, dersom de blive bekræftede ved nye Iagttagelser, gjorte udenfor de epidemiske Arner, langt fra Arnesteder for en miasmatisk Infection og fra Lande, hvor Pesten er endemisk.

Fjerde Capitel. (S. 113—116.) Er Pesten i Lande, hvor den er endemisk eller epidemisk, overförbar ved Varer, som formodes at indeholde Peststof? Commissionen holder sig blot til Facta, iagttagne i Lande, hvor Pesten, sædvanlig endemisk, undertiden antager en epidemisk Form, og beretter saaledes, at i Midten af 1794 modtog en græsk Betjent i Constantinopel, hvor man den-

gang i lang Tid ei havde bemærket noget Tilfælde af Pest, en Pakke Bomulds- og Uld-Töier fra Smyrna, at han Dagen derpaa havde undersögt Töierne, blev samme Dag syg og döde 2 Dage derefter af Pest; at ligeledes 3 Personer, som havde været i Berörelse med ham, bleve kort derefter angrebne og döde, og at strax en morderisk Pest bröd ud og varede længe. Men Commissionen anseer det ikke beviist, at anförte Betjent paadrog sig Sygdommen ved at behandle anförte Varer og at han var Udgangspunktet eller Aarsag til bemeldte Epidemie. Thi det er ingenlunde godtgjort, at den epidemiske Pest, der fortiden ansees som alene i Stand til at overföres, har hersket i Smyrna i 1794; den omtales ikke i de meest udförlige Chronologier om Pest. Betjenten blev desuden angreben ved Begyndelsen af Juli, da den sporadiske eller epidemiske Pest sædvanlig begynder at yttre sig i Tyrkiets Hovedstad; og Sygdommens raske Optræden lader sig derfor bedre forklare af en spontan Udvikling af en Pestepidemie, end af Overförelse fra bemeldte Syge. Alle lignende eller analoge Facta lade sig forklare paa samme Maade og kunne derfor ei med Nytte anvendes til Lösningen af Spörgsmaalet om Pestens Overförbarhed ved Varer. Commissionen besvarer derfor dette Spörgsmaal saaledes, at Sygdommens Overförbarhed paa denne Maade ingenlunde er beviist.

Femte Capitel. (S. 116—133.) Har man paa de epidemiske Arnesteder seet Pesten overföres ved Luft, svangret med Pesttof? Imedens i Hospitalerne baade i Alexandria og Cairo under Pesten i 1835 en Mængde Læger, Pharmaceuter og Sygevogtere bleve angrebne, de Fleste endog med dödelig Udgang, fandt, som ovenfor S. 28 bemærket, det Modsatte Sted i Abonzabel, hvor baade Læger og Pharmaceuter forbleve sunde og friske, uagtet

mangfoldige Berörelser med de Pestsyge og deres Sager og Ophold paa et epidemisk Arnested; men her sörgedes for en god Udluftning. Erfaring viser nemlig, hvor vigtigt det er i et Hospital at anbringe blot et lidet Antal Pestsyge i hver Sal og at sörge for en god Udluftning. Den samme Bemærkning kan gjöres med Hensyn til private Huse, i hvilke Pesten, engang indfört, sædvanlig har anrettet megen Ödelæggelse; men dette lader sig vel ogsaa forklare deraf, at disse Personer vare forud paavirkede ved den herskende Epidemie og derved prædisponerede til lettere at paavirkes af det i de Syges Værelse udviklede Pestmiasma. De, som under en Pest have indesluttet sig meest i deres Huse og der ikke modtaget Noget uden med den störste Forsigtighed, forbleve langt fra uangrebne. Det vil derfor sandsynlig stedse blive meget vanskeligt at afgjöre, hvilke Tilfælde der kunne tilskrives Epidemiciteten og hvilke den miasmatiske Infection. Pesten i 1835 krævede mange Offere i Casernerne i Alexandria, skjönt disse vare satte i Qvarantaine. Disse Facta, i Forbindelse med analoge, iagttagne udenfor de epidemiske Arnesteder, navnlig ombord i Skibe paa Havet eller i Havne, fortjene en særdeles Opmærksomhed, fordi deraf kan gjöres en ny og nyttig Anvendelse for Qvarantainerne.

Commissionen besvarer Spörgsmaalet saaledes, at paa de epidemiske Arnesteder er Pesten overförbar ved de af Syge uddunstede Miasmer og ved de Infectionsarner, som deraf kunne dannes; og i denne Henseende hersker en fuldkommen Enighed imellem Forfatterne, om disse end forövrigt ere af forskjellig Mening.

Sjette Capitel. (S. 133—165.) Er Pesten overförbar udenfor de epidemiske Arnesteder? Dette er det vigtigste Spörgsmaal, som Akademiet havde at löse;

thi derpaa beroer Lazarethers og Qvarantainers Vedbliven eller Ophævelse. Flere Læger, som i Ægypten have iagttaget Epidemierne i 1835 og 1841, besvare vel Spörgsmaalet benegtende; men Commissionen, — stöttende sig deels til authentiske Documenter angaaende 10 fra pestsmittede Stæder ved Middelhavet til Marseille imellem 1741 og 1837 ankomne Fartöier, deels til Facta for mere end et halvt Aarhundrede fra Venedig, Livorno og Genua, der vise, at naar Sygdommen er udbrudt ombord, har den ei blot udbredt sig til Andre ombord i samme Fartöi, men, naar den Syge er bleven bragt paa Lazareth iland, endog til Andre her, — erklærer det for ustridigt, at Pesten er overförbar udenfor de epidemiske Arner, saavel paa Skibe i Havet, som i Lazarether i Europa.

Syvende Capitel. (S. 165—166.) Er Pesten udenfor de epidemiske Arner overförbar ved umiddelbar Berörelse af Pestsyge? Da Commissionen, en meget omhyggelig Södning uagtet, ikke har fundet Facta, som bevise dette, besvarer den Spörgsmaalet benegtende.

Ottende Capitel. (S. 166—168.) Er Pesten udenfor de epidemiske Arner overförbar ved Effecter og Klæder, som have været benyttede af Pestsyge? Commissionen erklærer, at Pesten har siden 1720 ikke været overfört i noget Lazareth i Europa, ei heller udenfor Lazarether, ved mistænkte eller smittede Klæder og Effecter; og ikke destomindre maae disse Sager ofte have været berörte af Sanitetsbetjente, ligesom Passagerernes Kufferter hyppigen maae have været aabnede og behandlede paa Lazareth. Den beretter vel om nogle Tilfælde, forekomne i Venedig i 1793 og 1818, samt i Smyrna i 1832, der skulde vise det Modsatte; men den erklærer sig for Muligheden af, at Sygdommens Udbrud har i disse Tilfælde væ-

ret en Fölge af miasmatisk Infection, eller at de Syge have medbragt den i Incubationsperioden. Den besvarer fölgelig Spörgsmaalet benegtende, men tilföier derhos, at den Uvished, som endnu finder Sted i denne Henseende, baade kan og bör hæves ved nye Undersögelser og fremfor Alt ved Forsög, anstillede med al Forsigtighed af duelige Mænd, langt fra enhver Infectionsarne og paa et Sted, hvor Pesten vitterlig ikke er endemisk. I en Note længere hen, S. 212, anmærker *Prus*, at ogsaa Lægerne i Constantinopel og Ægypten erkjende, at disse Forsög, for at lede til et paalideligt Resultat, ikke kunne gjöres i de Lande, hvor de iagttage Pesten, men i Europa. Ogsaa anförer han sammesteds den af *Chervin* foreslaaede Maade at udföre disse Forsög paa. Effecter og Klæder, der benyttes af Syge, angrebne af en alvorlig epidemisk Pest, som grasserer i Ægypten, Syrien og Tyrkiet, skulde nedlægges i hermetisk tillukkede Kasser og Kufferter. Disse skulde derpaa forsegles i Overværelse af de paa Stedet ansatte europæiske Consuler og den franske Sanitetslæge, derefter afsendes til Frankrige, og her afgives paa Lazarethet i Marseille. De skulde ikke aabnes uden af Personer, der vilde underkaste sig de Forsög, som Akademiet maatte ansee nyttige. Dersom saa disse Personer, i Overværelse af en af Handelsministeren udnævnt Commission, havde ifört sig bemeldte Effecter og Klæder, uden at disse iforveien vare blevne rensede eller udluftede, og de bare dem uden at tage Skade, vilde dette give en ny og stærk Formodning om Pestens Ikkeoverförbarhed ved Effecter og Klæder. Dersom Forsögene bleve fornyede et tilstrækkeligt Antal Gange, og stedse gave et negativt Resultat, vilde Formodningen hæves til Vished. Hvis derimod de Læger, som maatte underkaste sig Forsögene, bleve angrebne af Pest, vilde deres Opoffrelse

blive til uendeligt Gavn for Menneskeheden, idet Farligheden af at beröre pestsmittede Effecter og Klæder derved var bleven beviist. — Anm. kan hertil föie, at den russiske Regjering i afvigte Aar stod i Begreb med at lade deslige Forsög anstille, for, om muligt, at bringe dette höist vigtige Spörgsmaal til Afgjörelse. Dr. *Simon*, som beretter dette, meddeler tillige en Deel Regler til Iagttagelse, for at Forsögene kunne afgive et gyldigt Resultat. Disse Regler ere i det Væsentlige de samme, som de ovenfor af *Chervin* anbefalede; men han anmærker desuden, at Skjorter, Halstörklæder, Beenklæder, ligeledes Uldtepper, hvori de Syge have transpireret, passe bedst til Forsögene; at de Kasser og Kufferter, hvori bemeldte Sager skulle opbevares, bör hermetisk tillukkes i samme Öieblik, Sagerne deri ere nedlagte; at de til Forsögene bestemte Personer bör gaae tilsengs, saasnart de have ifört sig de forpestede Klæder og der holdes maadelig varme; i de förste 12 Timer faae liden Næring og overhoved sættes paa maver Diæt i 3 Gange 24 Timer; derefter paa sædvanlig Kost, men stedse i en Temperatur af mindst + 16° til 20° R. i et lidet Værelse, som de ikke bör forlade för efter den tolvte Dag, der, ifölge overeensstemmende Iagttagelser af de fleste Læger, som have iagttaget Pesten, skal være dens yderste Incubationstermin. (Literarische Beilage zu Nr. 283 des Hamb. unparth. Corresp. 30 Novbr. 1846.) Anm. har ikke havt Anledning til at erfare, at saadanne Forsög hidtil ere blevne foretagne.

Niende Capitel. (S. 168—179.) Kunne Kjöbmandsvarer forplante Pesten udenfor de epidemiske Arner? Under Epidemien i Alexandria i 1835 bleve 98,390 Baller Bomuld, der dagligen vare blevne behandlede af Arbeidsfolk, fra Statens Magaziner expederede til Triest, Livorno, Marseille, England, Holland og andre Havne, uden

at bevirke Pest paa noget Sted, skjönt Intet blev foretaget for deres Rensning, og skjönt 8 af de Skibe, der bragte Bomulden, havde Pest ombord. Siden 1720 har ikke Nogen af de ved Lazarethet i Marseille til Varers Losning og Behandling ansatte Bærere faaet Pest.

Commissionen undersöger ved samme Leilighed, om den i franske Lazarether antagne Classification af Gjenstande i smitteförende og ikkesmitteförende hviler paa Facta eller Erfaringer, som fortjene Tiltroe. Den söger her at godtgjöre, at Erfaring ikke har hos nogen saa kaldet smitteförende Gjenstand godtgjort Evne til at bevare og overföre Peststof; at det er ulogisk og aldeles nantageligt at ville inddele transportable Gjenstande i flere Kategorier efter den forskjellige Grad, hvori de maatte besidde denne Evne, förend det er afgjort, at denne findes hos dem; at den antagne Classification frembyder paafaldende Modsigelser eller Inconseqventser; at de physiske Videnskaber ikke indeholde nogen Grund, der kan forklare, eller berettige til en saadan Inddeling; men tilföier tillige, at det er nödvendigt, at strenge, tilstrækkelig varierede og gjentagne Forsög anstilles paa et eller flere Lazarether i Europa, for at man paa en positiv Maade kan erholde Kundskab, om Pestsyges Klæder og Effecter formaae eller ikke formaae at overföre Pesten; at hvis dette Spörgsmaal besvares bekræftende, vil man kunne undersöge, om andre Gjenstande besidde samme Egenskab; hvis Svaret bliver benegtende, vil den europæiske Handel for bestandig blive befriet for en stor Deel af de Hindringer og Udgifter, som Qvarantainerne paalægge samme.

Commissionen behandler til Slutning det Spörgsmaal, om man har behörigen studeret de Midler, der skulde være i Stand til i Klæder, Effecter, Varer og andre Gjenstande at tilintetgjöre Peststof, gjennemgaaer i denne Anledning

Vand, Luft, Chlor, Ild, höi Varmegrad, Parfumerier; og slutter med den Bemærkning, at Betragtninger derover ere uden Nytte, saalænge det ei er beviist, at Peststof kan optages og bevares i anförte Gjenstande.

Af alt Dette uddrager Commissionen den Slutning, at der haves intet Beviis for, at Varer kunne overföre Pest udenfor de epidemiske Arnesteder, at den i de franske Lazarether antagne Classification af Gjenstande i smitteförende og ikkesmitteförende ikke er bygget paa noget Factum eller nogen Erfaring, som fortjener Tiltroe, at Studiet af passende Deinfectionsmidler endnu staaer tilbage, men at dette Studium, for at være rationelt, maa bygges paa Beviis for, at anförte Gjenstande virkelig kunne optage Peststof.

Tiende Capitel. (S. 179—181.) Kan Pest overföres ved Pestmiasmaer (Luft, opfyldt med Uddunstninger fra Pestsyges Legemer) udenfor de epidemiske Arnesteder? Efter at have paaberaabt sig en Mængde Facta baade for Marseille, Jerusalem, Alexandria og andre Steder, besvarer Commissionen Spörgsmaalet bekræftende, og tilföier, at det af de angaaende Pestens Overförbarhed paa og udenfor de epidemiske Arner i foregaaende Capitler fremsatte Facta fölger, at Pestsyge, ved at bedærve Luften i de Localer, i hvilke de ere indesluttede, kunne skabe Pestinfectionsarner, som ere i Stand til at overföre Sygdommen; at Pestinfectionsarner kunne vedblive, efterat de Pestsyge ere bortskaffede, og at, naar Pestinfectionsarner ved een eller flere Pestsyge engang ere dannede ombord i et Skib, kunne de forplantes, endog til langt bortliggende Steder.

Ellevte Capitel. (S. 182—188.) Er den sporadiske Pest overförbar ved de Syge selv eller ved de Infectionsarner, som de kunne danne? Fra Slutningen af Juni Maaned 1835 til Udgangen af Aaret 1838

iagttoges i Alexandria 649 sporadiske Pesttilfælde. De 646 var man enig om at erkjende for ikke at have meddeelt Sygdommen til nogen af de Personer, der pleiede og berörte de Syge; i de Huse derimod, hvor de 3 övrige opholdt sig, bleve flere Personer angrebne, endog med dödelig Udgang; de 2 af disse Tilfælde forklarer Commissionen deraf, at flere Syge vare under Epidemien bortrykkede i samme Huse og der maae have dannet Pestarner; kun eet kan give Anledning til en simpel Tvivl, men kan som saadant og som enestaaende ikke opveie de andre 648. Ogsaa anförer Commissionen som Contrabeviis, at iblandt den Mængds Fartöier, som fra 1720 til 1837 ere ankomne til Marseille, befandtes ved Ankomsten blot 10, af hvis Besætning Flere vare döde af Pest paa Reisen eller deraf angrebne ved Ankomsten, men at de alle vare komne fra Lande, hvor Pesten ved deres Afgang herskede epidemisk. Commissionen anseer sig derfor fortiden berettiget til at besvare Spörgsmaalet saaledes, at Syge, angrebne af sporadisk Pest, ikke synes at kunne danne Infectionsarner, som formaae at overföre Sygdommen. Den tilföier derhos det Önske, at de i denne Henseende allerede anstillede Undersögelser maatte blive stadigen fortsatte paa alle de Steder, hvor man kan iagttage sporadisk Pest. Dersom da Resultatet af disse Undersögelser maatte stadfæste de allerede erholdte, vil man, uden Fare, kunne indskrænke Qvarantainen imod Indförelsen af Pest i Europa til de Epocher, paa hvilke Pestepidemier herske.

Tolvte Capitel. (S. 188—191.) Er Pest mere eller mindre overförbar efter Epidemiens Styrke, dennes forskjellige Perioder og den organiske Disposition af de Personer, som ere udsatte for Pestmiasmaets Paavirkning? Stöttende sig til

Erfaringer af Öievidner og egne Betragtninger, besvarer Commissionen dette Spörgsmaal bekræftende.

Trettende Capitel. (S. 191—196.) Kan den fra Orienten til Europas Havne indförte Pest overföres til et tilstrækkeligt stort Antal Personer for at danne en Pestepidemie? De ægyptiske Læger svare Nei og paaberaabe sig det af dem ofte iagttagne Factum, at Pestsyge, som bringes til Steder, der ikke ere underkastede Pestconstitutionen, döe eller helbredes, uden at meddele deres Sygdom til Nogen. Man har alligevel bemærket, at i visse Tilfælde og paa visse for en Pestconstitution ikke udsatte Steder var Sygdommen bleven meddeelt til et lidet Antal Personer, men disse havde, skjönt Samqvemmet var aldeles frit, ei meddeelt Sygdommen til Nogen. Efter at have meddeelt andre Facta, der vise, at Forholdet i Europa oftere har været det samme, til andre Tider modsat, anmærker Commissionen, at man hidindtil ikke har holdt behörig Regning med de visselig mange Tilfælde, i hvilke Pest, bragt til et Land, der har udslukket sig selv af Mangel paa Evne til at forplante sig; og den besvarer til Slutning Spörgsmaalet saaledes, at, dersom det ikke er beviist, at Tilværelsen af en Pestconstitution i et Land, hvor Pesten er indfört, er nödvendig til dens Overförelse og Forplantning, synes det dog vist, at denne indförte Pest ikke vil kunne anrette flere Ödelæggelser, hvis den ikke i Klima, Atmosphære og Indvaanere möder Betingelser, som ere dens Udvikling gunstige.

Fjerde Afdeling. (S. 196—199.)

Hvor længe varer Pestens Incubation sædvanlig eller undtagelsesviis? Alle Iagttagere ere enige deri, at i Begyndelsen af en Epidemie er Pestens Incubation ofte overmaade kort, i den anden og tredie Periode

sædvanlig 3 til 5 Dage. Derimod er man ikke saa enig angaaende den længste Incubation, hvilken en meget stor Pluralitet forsikkrer aldrig at overskride 8 Dage. Andre derimod troe at kunne gaae til 10 Dage og derover, dog kun i meget sjeldne Tilfælde. *Grassi*, Overlæge ved Lazarethet i Alexandria, beretter, at i Löbet af nogle Aar have flere 1000 Personer af enhver Alder, Kjön og Stilling formedelst deres Samqvem med Pestsyge maattet underkaste sig en Observationsqvarantaine af 6 Dage, at Mange af dem bleve angrebne under Qvarantainen, men Ingen efter den sjette Dag. Den samme *Grassi* forsikkrer, at iblandt en Mængde af Cairos Indvaanere, som under Pesten i 1835 forlode Staden for at begive sig til Overægypten, hvor Pesten ikke herskede, bleve Adskillige angrebne, men ikke Nogen senere, end 8 Dage, efterat de havde forladt Cairo. Under samme Epidemie forblev Abonzabel urört, nagtet det ligger kun 4 Lienes fra Cairo. Flere Personer, der fra Abonzabel havde begivet sig til Cairo og efter en Dags eller endog blot nogle Timers Ophold sammesteds kom tilbage med Pest i Incubationsstadiet, som ikke hos Nogen varede over 6 Dage. Ligeledes har, ombord i Skibe, som nylig have forladt Stæder, angrebne af epidemisk Pest, Sygdommen, naar den har været medfört i Incubationsstand, stedse udbrudt inden 8 Dage. I alle disse Facta er der en saa mærkelig Overeensstemmelse, at de bör lægges til Grund ved Bestemmelsen af Qvarantainens Varighed. Commissionen omtaler alligevel ogsaa nogle Facta, i hvilke Incubationen skal have overskredet 8 og selv 10 Dage; men tilföier, at den, efter at have studeret dem omhyggeligen, ikke kan ansee dem for rigtige, idet man har overseet baade den epidemiske og miasmatiske Infection. Et Skib f. Ex., der har et mere eller mindre stort Antal Pestsyge ombord, bliver

en Infectionsarne; de, som opholde sig i denne Arne og indaande den der bedærvede Luft, angribes ofte af Pest, ikke Alle paa eengang, men til forskjellige Tider; og saaledes kunne Nogle angribes först den 15de, 20de, 30te Dag eller endnu senere, uden at man derfor med Grund kan sige, at Incubationen hos dem har varet over 6 eller 8 Dage; thi man veed ikke, naar Pestmiasmaet har virket paa dem paa en saadan Maade, at Sygdommens Udvikling deraf har kunnet blive Fölgen.

Commissionen besvarer derfor Spörgsmaalet saaledes, at Pestens Incubation vel ikke kan tillægges nogen fast og absolut Varighed, men at dog bekjendte Facta synes at godtgjöre, at langt fra de Lande, hvor Pesten er endemisk, og udenfor de epidemiske Arner, er Sygdommen aldrig udbradt hos mistænkte Personer efter en Afsondring af 8 Dage. De faa Facta, der skulde kunne betragtes som gjörende en Undtagelse fra denne Regel, lade sig alle fortolke paa en anden Maade.

Foruden de hidtil besvarede 29 Spörgsmaale har Commissionen endnu besvaret et 30te saaledes, at naar en Pestepidemie hersker i et Land, ere dets Indbyggere udsatte for Indvirkningen först af de almindelige epidemiske Aarsager og siden af de Syge. Isolering beskytter vel i sidste Tilfælde, men ikke i förste. — Da udenfor Epidemiens Arne, hvis Grændser i Almindelighed lade sig bestemme, og i Lande, som sædvanlig ere sunde, Indvirkningen af de almindelige epidemiske Aarsager er ingen, bliver Indvirkningen af de Pestsyge og af de Arner, som de kunne danne, alene tilbage. I sidste Tilfælde er Isolering et sikkert Middel til at værne sig imod al Fare. (S. 203.)

Efter saaledes at have forudskikket en paa Videnskabens nuværende Standpunkt bygget Fremstilling af de lægevidenskabelige Sandheder, som bör tjene til Grundvold for en Reform i Qvarantainevæsenet, gaaer Commissionen over til at yttre sig med Hensyn til deres Anvendelse. Den indskrænker sig i denne Henseende til at meddele blot Raad og Önsker (avis & voeux); idet den tilföier, at det tilkommer blot Styrelsen herom af fatte Beslutning og sætte denne i Udförelse.

Commissionen behandler denne Gjenstand i tvende Afsnit, af hvilke det förste indeholder Motiver (S. 203—225), det andet praktiske Deductioner (S. 225—230). Den begynder med kortelig at meddele det væsentligste Indhold af de for Frankrige dengang gjældende Qvarantainebestemmelser, nemlig Lov af 3 Marts 1822, kgl. Ordonnance af 7 August s. A. og de derpaa byggede Reglementer, af hvilke det af Intendancen i Marseille forfattede er blevet antaget af alle Söstæder og derved er blevet en Art Qvarantainecodex. Loven og Ordonnancen indeholde blot almindelige Bestemmelser, men Intet om Maaden, hvorpaa de Sygdomme, for hvilke man vil beskytte Frankrige, forplantes. I Reglementerne derimod finder man Anvendelse af Læren om Pestens Overförbarhed ved Berörelse af Pestsyge, deres Effecter, deres Klæder og smittede Varer; nogle Artikler synes endog at antage, at Sygdommen kan overföres ved Luft, svanger med Pestmiasma.

De sanitaire Forholdsregler, som maae yde Frankrige Sikkerhed, kunne henföres til fölgende 5 Hovedpunkter:

1) Angivelse af de Lande, fra hvilke Indförelse af Pest kan befrygtes;
2) Forsigtighedsregler ved Afseilingen af de Fartöier, som fra mistænkte Lande begive sig til Frankrige;

3) Regler at iagttage paa Overreisen eller Opholdsstederne underveis;
4) Forsigtighedsregler ved Ankomsten i franske Havne;
5) Forholdsregler i Tilfælde, at Pesten maatte udbryde i en fransk Stad.

At overlade Bestemmelsen heraf, saaledes som Tilfældet tildeels er fortiden, til Localauctoriteterne (Intendancerne) bör medrette ansees for urigtigt, da derved gives Anledning til en vilkaarlig og, efter de forskjellige Auctoriteters Synsmaade, forskjellig Behandling i forskjellige Havne i samme Land. Spörgsmaalet om de Midler, som et Land bör anvende for at sikkre sig imod Ondet, er aabenbart et almindeligt. Man bör vistnok raadföre sig med de for Ondets Indförelse meest udsatte Stæder; men det tilkommer unegtelig Centralauctoriteten, naar den er bleven oplyst ved de meest competente Mænds Raad, under Form af Ordonnance, Reglement eller Instruction, at foreskrive ikke blot almindelige Grundsætninger, men tillige de mindste Detailler for Sanitetsregimet.

Anmelderen skal nu meddele de af Commissionen, i Form af Raad og Önsker, fremsatte Forslag og ved dem af disse, der ikke maatte være motiverede i det Foregaaende, kortelig tilföie Commissionens Motiver.

§ 1. Ægypten, dernæst Syrien og Tyrkiet i Europa og Asia ere de Lande, hvorfra Frankrige kan befrygte Indförelse af Pest. Alligevel kræve Regentskaberne Tripolis og Tunis samt Keiserdömmet Marocco, skjönt mindre farlige, en særegen Opmærksomhed.

Motiver. Nödvendigheden af denne Forsigtighed med Hensyn til Ægypten, saalænge Pesten der er endemisk, er aldeles utvivlsom. Om end en forbedret Hygiene maaskee vil gjöre den spontane Pest sjeldnere i Tyrkiet, eller endog bringe den til at forsvinde, synes dette Tidspunkt endnu

at være fjernt. Alene fra 1838 til 1842 har man i Tyrkiet kunnet paavise 13 Pester, af hvilke ingen synes at have været indfört, hverken fra Ægypten eller Syrien. Skibe under tyrkisk Flag, kommende fra Constantinopel, Tunis og Marocco, undgaae de europæiske Consulers Opsigt og Jurisdiction og unddrage sig saaledes lettelig alle sanitaire Forskrifter. De kunne paa denne Maade hvert Öieblik indföre Pesten, endog uden Consulernes Vidende.

§ 2. Enhver Skibsförer, som fra en Havn i Ægypten, Syrien og Tyrkiet begiver sig til Frankrige, bör være forsynet med et Pas, udfærdiget af den franske Consul paa Afgangsstedet paa selve Afseilingsdagen eller Aftenen forud. Passet skal være ledsaget af et af en i dette Öiemed ansat fransk Læge (médecin sanitaire) udfærdiget Certificat om Landets, Passagerernes og Mandskabets Sundhedstilstand, ligeledes om Skibets hygieniske Forholde ved Afreisen.

Ureent (brute) Sundhedspas skal udfærdiges, naar i det Land, hvorfra Reisen gaaer, en Pestepidemie hersker eller truer med at udbryde; ligeledes naar sporadiske Pesttilfælde, ved deres Antal eller Styrke, foranledige Frygt med Hensyn til Sygdommens Udbredning. I alle andre Tilfælde skal udfærdiges reent (nette) Sundhedspas.

Forelöbig og indtil en tilstrækkelig Erfaring, ligesaa meget i den offentlige Sundheds, som i de internationale Forholdes Interesser, paa en for Alle tydelig Maade har godtgjort, om Pesten lader sig forplante ved Effecter og Klæder eller ikke, bör disse Sager luftes paa Söen med behörig Forsigtighed, eller Kufferter, som indeholde Passagerernes og Mandskabets Linned og Gangklæder, bör plomberes paa Afgangsstedet og kun aabnes i et fransk Lazareth. I sidste Tilfælde bör man til Passagerernes og Mand-

skabets Disposition overlade blot det til Reisen nödvendige Linned og Klæder.

Motiver. Ordonnancen af 7 August 1822 bestemmer vel, at Passet paa Afseilingsstedet skal udfærdiges af vedkommende Consul og Intendant, men först efter Besög af Læge. Men et saadant Besög er hidindtil foretaget kun paa visse Steder og uregelmæssigt; der er ingen Bestemmelse for, af hvilken Læge det skal foretages, for hans Antagelse og Ansvarlighed, eller for Maaden at udföre det paa. De fleste hidindtil udfærdigede Passer have derfor ikke givet nogen fuldkomment paalidelig Underretning om den offentlige Sundheds Tilstand paa Afgangsstedet og endnu mindre om alle ombordværende Personers Sundhedstilstand. Hvis nu Consulen og Intendanten ikke ere Læger, ere de aldeles ucompetente til at kjende og fölgeligt til at afgive noget paalideligt Vidnesbyrd om Landets og Besætningens Sundhedstilstand. Om og hvorvidt Pestens Indförelse kan forebygges, er nemlig for en stor Deel afhængigt af de Foranstaltninger, som ere trufne paa selve Afseilingsstedet; og som den vigtigste iblandt dem udhæver Commissionen en nöiagtig og authentisk Oplysning om Sundhedstilstanden i de Lande, fra hvilke Skibene komme. Saadanne Oplysninger kunne blot gives af oplyste Læger, der boe paa de mistænkte Steder. De skulde derhos yde deres Landsmænd Hjælp, indsamle Documenter til nöiere Kundskab om Pesten og vilde ved deres Stilling kunne paaskynde Indförelsen af en saadan Forbedring i Pestlandenes hygieniske Forholde, at Sygdommen i dem kunde udslukkes. Commissionen antager, at anförte vigtige Functioner ikke ville kunne opfyldes paa en fuldkomment betryggende Maade, uden ved franske Læger, ifölge Forslag fra det medicinske Akademie og det medicinske Facultet i Paris udnævnte af Handelsministeren og bosatte paa de Steder, hvor det maatte an-

sees nödvendligt, og navnlig paa alle de Steder i Levanten, hvor franske Consuler ere ansatte.

§ 3. Ethvert Skib i den kgl. Marine, ethvert Postfartöi, som kommer fra Levanten, bör have en Læge ombord. Det vilde være önskeligt, om den ombord i Postfartöiet ansatte Læge staaer under Sanitetsbestyrelsen i Frankrige. Disse Læger have at paasee, at Hygienens Love nöiagtigen overholdes, fremfor Alt hvad Skibenes Luftning angaaer. De skulle i en af vedkommende Auctoritet auctoriseret Protocol, som Skibets Chef hver Aften underskriver, indföre Alt hvad der har Hensyn til de ombordværende Personers Sundhed; og, i Tilfælde af Sygdom iblandt dem, nöie anföre de Syges tidligere Forholde, samt alle bemærkede Sygdommes Symptomer, Gang, Behandling og Udgang; ligeledes alle Samqvem paa Reisen og overhoved alle for Helbreden vigtige Omstændigheder. Dersom Skibet lider Ophold paa Reisen, skal det paa Afgangsstedet udstedte Certificat viseres af Lægen paa det samme Opholdssted, hvilken paategner sine Bemærkninger om Landets og Stedets Sundhedstilstand. Selve Passet skal af Consulen viseres, og, om dertil er Anledning, modificeres.

Til Brug paa Skibe, i hvilke ingen Læge er ansat, skal Handelsministeren udfærdige en for deres Chefer bestemt Instruction, indeholdende Angivelse af Pestens Kjendemærker, af Hjælpen for Pestsyge, af Foranstaltninger til at forebygge Dannelse af Pestinfectionsarner paa Skibe eller tilintetgjöre dem, om de maatte dannes.

Ligeledes skulle Skibschefer i en auctoriseret Protocol optegne alle paa Opholdsstederne, paa Söen, stedfindendes Samqvem og alle Sygdomme, som maatte yttre sig iblandt Personer ombord.

Motiver. Ligeledes om disse Gjenstande ville Læger kunne afgive en paalideligere Oplysning, end Skibschefer,

i hvis Interesse det desuden ei sjelden ligger at fordölge eller forvanske dem.

§ 4. Chefer for Skibe i den kgl. Marine, for Postfartöier og alle andre Fartöier, i hvilke en Læge er ansat, skulle til den competente Auctoritet afgive det paa Afgangsstedet erholdte Sundhedspas og Certificat, samt den af Lægen paa Reisen förte Protocol. — Disse Documenter afgives til den paa Ankomststedet ansatte Læge, som, efter at have nöie gjennemgaaet dem, begiver sig ombord, undersöger Passagerernes og Besætningens Sundhedstilstand, samt Fartöiets hygieniske Forholde og efter et af Styrelsen bestemt Schema aflægger Beretning om Resultatet af sin Undersögelse. Efter Beskaffenheden af de ved disse Documenter erholdte Oplysninger bestemmer den competente Auctoritet Qvarantainens Varighed og, om dertil er Anledning, de specielle Forholdsregler ved Desinfectionen.

For Skibe med Læge ombord, kommende fra Ægypten, Syrien eller Tyrkiet og forsynede med reent Pas, bliver Qvarantaïnen 10 fulde Dage, regnede fra Afseilingen, saafremt ikke Pest eller nogen mistænkelig Sygdom har yttret sig ombord paa Reisen.

For de samme Skibe, kommende med ureent Pas, bliver Qvarantainen fulde 14 Dage, regnede fra Afgangen, dersom hverken för Afgangen eller paa Reisen har yttret sig Pest eller nogen mistænkelig Sygdom.

Derimod have Handelsskibe, som ikke ere forsynede med Læge, men have reent Pas, at udholde en Observationsqvarantaine af 10 fulde Dage, regnede fra Ankomsten; og forsynede med ureent Pas, men uden at have havt Pest eller mistænkelig Sygdom paa Söen, en streng Qvarantaine (quarantaine de rigueur) af 14 Dage, regnede fra Ankomsten.

Ethvert Fartöi har, uden Hensyn til Passets Beskaffen-

hed, naar det paa Reisen har havt eller ved Ankomsten i fransk Havn har ombord nogen af Pest eller mistænkelig Sygdom angreben Person, at udholde en streng Qvarantaine, hvis Varighed bestemmes af Sundhedsauctoriteten i bemeldte Havn.

Passagerer og Besætning overföres paa Lazareth og have at udholde en Qvarantaine af mindst 14 og ei over 20 Dage.

Handelsvarer udskibes og luftes.

Skibet, vel feiet, vadsket, luftet, renset, forbliver tomt i mindst en Maaned.

Vogtere anbringes i Nærheden af Skibet for dermed at före fornödent Tilsyn; men det bör udtrykkeligen forbydes baade dem og enhver Anden, under nogetsomhelst Paaskud, at begive sig ombord i noget Skib, som ligger i Qvarantaine.

Effecter og Klæder, som ikke ere blevne luftede paa Söen og ankomme til fransk Lazareth i Kufferter, plomberede paa Afseilingsstedet, skulle luftes og undergaae den Renselse, som maatte ansees nödvendig for at forebygge enhver mulig Fare.

De i franske Lazarether indlagte Pestsyge skulle der modtage al den Hjælp og Pleie, som i de bedst indrettede og bedst bestyrede Sygehuse ydes almindelige Syge.

De til deres Modtagelse bestemte Bygninger skulle være indrettede saaledes, at de sikkre baade de Pestsyge og de Personer, som pleie dem, de bedste hygieniske Forholde, fremfor Alt en let og fuldkommen Udluftning, der er saa nödvendig til at forebygge Dannelsen af Pestinfectionsarner.

De ved Lazarethernc ansatte Læger skulle optegne og fuldstændigen beskrive alle de behandlede Tilfælde af Pest eller mistænkelig Sygdom, og i en Protocol indföre detaillerede Resultater af Sectioner over Döde.

Motiver. Commissionen har, ved at foreslaae blot reent og ureent Pas, antaget, at mistænkt Pas, hidtil den tredie Art Pas, herefter kan udgaae, og som Grunde derfor anført, at mistænkt Pas ikke giver noget bestemt Begreb og i Praxis foranlediger flere Ulemper, end Fordele. Mistænkt Pas bör give samme Qvarantaine, som ureent. Det er klart, at den större eller ringere Frygt, som foranlediges ved Sundhedstilstanden paa det Sted, hvorfra Skibet er gaaet ud, ingenlunde kan forandre Varigheden af Pestens Incubation og fölgelig ei heller af den Prövetid, der bör paalægges. *Prus* gjör i en Note, S. 217, opmærksom paa, at *Aubert-Roche* i en i 1845 udgiven Brochure: "Projet d'une ordonnance sur le régime & sur l'administration sanitaire en France", har bygget sit Forslag paa fölgende 4 Punkter: 1) at Pesten stedse er udbrudt paa Reisen, dersom den har skullet vise sig; 2) at Kjöbmandsvarer aldrig have meddeelt Pest i Lazarether; 3) at Pestarner stedse findes ombord; 4) at Sygdommens Incubationsperiode ombord aldrig har overskredet 8 Dage, regnede fra Afgangen. Ledet af disse Baser, har *Aubert-Roche* gjort Forslag, der i mange Punkter nærme sig Commissionens. Denne Overeensstemmelse imellem Resultater, vundne ved Videnskaben, og dem af en Erfaring, som man kande kalde raa (brute), bör visselig foröge Tilliden.

Naar, i Tilfælde af reent Pas, Certificatet fra Lægen paa Afgangsstedet viser, at ingen Pestepidemie herskede i Landet, og naar en Anden bevidner, at hverken Pest eller nogen mistænkelig Sygdom har yttret sig paa Reisen, er det, under Forudsætning af, at Sygdommens Incubationsperiode varer i det Höieste 8 Dage, vist, at 10 Dage, forlöbne uden Tilfælde siden Reisens Begyndelse, ere tilstrækkelige til at give al önskelig Sikkerhed, selv for Skibe, som komme fra Lande, hvor Pesten er endemisk.

I Tilfælde af ureent Pas kan man befrygte, at Nogen af de ombordværende Personer har medbragt Pest i Incubationstilstand. Om end ikke noget Tilfælde af Pest har yttret sig paa Reisen, antager Commissionen dog, at Qvarantainen, for at undgaae enhver Mistanke om Fare, bör bestemmes til 14 Dage, regnede fra Afgangen.

At Qvarantainen for Fartöier, som ikke have Læge ombord, regnes fra Ankomsten, synes at være en hensigtsmæssig Forsigtighed, fordi först fra den Tid vil en oplyst og opmærksom Iagttagelse kunne give Sikkerhed for, at ingen pestartet Affection er at befrygte.

Et Skib, der paa Reisen har havt Pestsyge ombord, behandles med samme Strenghed, som et, der ved Ankomsten har Pest ombord, fordi det er tilstrækkeligt, at en Pestsyg har opholdt sig i Fartöiet, for at Pesten i dette bevarer Miasmaet og for en kortere eller længere Tid bliver en Pestarne. Derfor bör ogsaa den i Qvarantainereglementet for Marseille indeholdte Bestemmelse, ombord i mistænkte Fartöier at ansætte et vist Antal Sundhedsvogtere, ansees som umenneskelig, farlig og overflödig.

Med Hensyn til Renselsen af Effecter og Klæder, som bör være stemmende med Videnskabens nuværende Standpunkt, yttrer Commissionen det Haab, at den vil kunne være endt i en Tid af 3 Dage; og med Hensyn til Renselsen af Handelsvarer har Commissionen indskrænket sig til at tilraade Anvendelsen af de simpleste og for Handelen mindst byrdefulde Midler.

§ 5. Dersom Pest yttrer sig i et Huus, bör den deraf Angrebne strax bringes til et fjernt og luftigt Sted, hvor han skal erholde al fornöden Pleie. Husets övrige Beboere skulle begive sig til et af vedkommende Auctoritet bestemt Sted og der sættes under en Læges Opsigt. Det tömte

Huus skal feies, vadskes, luftes, renses og forblive tomt en Maaned i det Mindste. Angribes flere Huse, anvendes samme Forholdsregler med ethvert af dem. Man bör tillige opmuntre eller endog tvinge det störst mulige Antal af Beboerne til at forlade Staden, anvise dem Tilflugtssteder og underkaste dem en Afsondring, som maatte ansees nödvendig for at hindre Sygdommens Forplantning til Nabofolk.

Dersom hele Stæder blive Skuepladsen for en Pestepidemie, bör disse Forholdsregler udföres i en langt större Skala og med særdeles Strenghed, men efter samme Principer. Man burde stedse paa den ene Side drage Omsorg for at lade alle endnu ikke angrebne Personer forlade de epidemiske Arner, paa den anden Side afsondre og fordele de Pestsyge paa ophöiede og vel luftede Steder for at forebygge Dannelse af Pestinfectionsarner.

Motiver. Med Hensyn til Behandlingen af Pestsyge i Lazareth foreskrive de franske Reglementer for 1835, iblandt Andet, at den Pestsyge skal anbringes i et Værelse nær ved Jerngitteret, at i samme Indelukke anbringes to Sundhedsvogtere, der intet Samqvem maae have med de Syge; at, dersom nogen Syg behöver manuel Hjælp af en Chirurg, indbydes en chirurgisk Elev til at indesluttes med ham; at naar en Bubo, som skal aabnes, har sit Sæde paa en Deel af Legemet, hvor den Syge selv kan foretage Operationen, anvendes Caustica, eller man söger paa alle Maader at formaae den Syge til at lade sig operere; at Chirurgen gives Instrumenter med langt Skaft, for at han kan bruge dem uden at beröre den Syge; at de egentlige Læger ei gaae ind i det Indelukke, hvori ligger nogen af smitsom Sygdom angreben Person; at de holde sig i mere end 6 Metres (omtrent 20 Fods) Afstand fra den förste Port, saa at de ere mindst 12 Metres (omtrent 40 Fod) fjernede fra den Syge; at den Syge saa viser sig for dem, om han kan, og

taler med dem, uden at overskride Barrieren i sit Indelukke; at dersom den Syge ei kan forlade sit Værelse, rette Lægerne sig i deres Ordinationer efter den Beretning, som den chirurgiske Elev eller en anden til den Syges Pleie i Indelukket ansat Person meddeler dem. Commissionen gjör herved medrette den Bemærkning, at selv den dueligste Læge ikke kan anstille en nyttig Sygeexamination i en saadan Afstand fra den Syge og at den af en Sundhedsvogter eller endog af en chirurgisk Elev givne Beretning ingenlunde kan ansees tilstrækkelig; og den tilföier: man sammenligne denne Pleie med den, der ydes de Pestsyge i Ægypten, og man vil kunne sige, paa hvis Side Barbariet er. Dog — anförte Reglementer ere formodentlig aflöste af et andet, efterat den kgl. Ordonnance af 18 April 1847 er traadt i Kraft — hvorom nedenfor.

At indeslutte den syge Befolkning inden mere eller mindre snævre Sundhedscordoner er at overgive den til Virkningen af de almindelige epidemiske Aarsager, naar de finde Sted, og i alle Tilfælde for Indflydelsen af Pestinfectionsarner; jo intensere disse Arner ere blevne, jo farligere ere de derfra komne Personer for de Steder, til hvilke de begive sig. De Midler derimod, som Commissionen foreslaaer, ere bekræftede af Erfaring, ere rationelle, samt meget simple og lette at bringe i Udförelse.

Commissionen har saaledes tilendebragt det den af Akademiet overdragne Hverv. Det var ikke at vente, at alle dens Medlemmer skulde være enige angaaende Besvarelsen af den Mængde Spörgsmaale, som den har forelagt sig. Den i det Foregaaende givne Besvarelse maa derfor ansees som Majoritetens, hvorimod Minoriteten forbeholdt sig under Discussionen i Akademiet at gjentage de Modbemærkninger, som den ikke havde kunnet gjöre gjældende i Commissionen.

Anden Deel. (*S. 231—665.*)

Denne Deel indeholder Aftryk af Actstykker og Documenter, tilsammen 38 Stykker, som Commissionen har benyttet ved dens Arbeide. Anmelderen agter ikke her, — i Lighed med hvad han har gjort ved Commissionens Beretning, — at meddele et kort Uddrag af dem; thi dette vilde meget overskride Grændsen for denne Anmeldelse, og Adskilligt af det Vigtigste er desuden meddeelt i Anmeldelsen af Beretningen. Dog har han troet at burde angive Forfatterne og Titlerne paa deres Arbeider, paa det at man kan erfare Mængden af de af Commissionen benyttede Materialier, og sættes i Stand til at bedömme disses Værd efter Forfatterne, af hvilke de Fleste ere Mænd, hvis Erfaringer og Meninger, baade ved deres mangeaarige Ophold i Pestlandene, ved deres Stilling som Overlæger ved Sygehuse, Lærere ved den medicinske Skole i Abouzabel, eller Ansættelse i det administrative Medicinalvæsens Tjeneste, unegtelig maae tillægges et stort Værd.

Dette Afsnit indeholder saaledes Bemærkninger af Dr. *Daremberg*, Bibliothekar ved Pariser medicinske Akademie, over Pestens Ælde og Endemicitet i Orienten, især i Ægypten (S. 233—243); Brev fra Dr. *Witt*, Cheflæge i den russiske Armee, under Felttogene i Valachiet og Moldau i 1828 og 1829 (S. 244—254); Bemærkninger af Dr. *Seidlitz*, Professor ved den medicinske Skole i St. Petersburg, over Pesten i den russiske Armee i 1828 og 1829 (S. 254—259); Afhandling af *Berbrugger*, Conservator ved Bibliotheket og Musæet i Algier, over 14 Pester i Algerien fra 1552 til 1819 (S. 259—289); af Dr. *Lachèze*, Ambasadelæge og forhen Overlæge ved Pesthospitalet i Cairo, om Pesten i Persien (S. 289—299); fransk Generalconsul i Alexandria *Lesseps* officielle Brevvexling med Udenrigsministeren fra 2 Decbr.

1834 til 26 Juni 1835 (S. 299—320); fransk Marinechirurg Dr. *Delaportes* Indberetning om Pesten til Agerdyrknings- og Handels-Ministeren i Anledning af sin Sendelse til Orienten (S. 321—353); Besvarelser paa 7 af det britiske Udenrigsministerium fremsatte Spörgsmaale angaaende Pesten fra Dr. *Pruner*, Overlæge ved Centralhospitalet i Cairo (S. 353—357); Dr. *Seisson*, Professor i Physiologie og Pathologie ved den medicinske Skole i Cairo (S. 357—364); Dr. *Perron*, Professor ved samme Skole (S. 365—371); Dr. *Fischer*, Professor i Anatomie og Physiologie sammesteds (S. 372—377); Dr. *Duvigneau*, Medlem af Generalsundhedsraadet i Cairo og Overlæge ved Hospitalet i Esbekié (S. 377—381); Dr. *Clot-Bey* (S. 381—389); Dr. *Grassi*, Overlæge ved Lazarethet i Alexandria (S. 389—466); *J. Laidlaw*, Chirurg ved Europæernes almindelige Hospital i Alexandria (S. 466—486); Afhandling af Dr. *Lasperanza* om Qvarantainen i Jaffa, siden Syrien og Palæstina bleve tagne i Besiddelse af Osmanlis (S. 487—503); af *Granet*, Overlæge, attacheret ved Krigsministeriet, til Sundhedsraadet i Cairo især om Pestens Ikkesmitsomhed (S. 503—504); Beretninger til samme Raad om Pesten i Nedreægypten i 1841 af DDrr. *Ibrahim, Koch, Masserano, Delong, Perron, Penay, Rossi, Mustapha-el-Subki* og *Seisson* (S. 504—564); mundtlige Forklaringer i selve Commissionens Möder af *Lachèze, Aubert-Roche, Lagasquie* (Medlem af den i 1827 til Ægypten sendte Commission, see ovenfor, S. 6); *Ségur-Dupeyron*, Secretair ved Sundhedsraadet i Frankrige, *Morpurgo, de Nion*, fransk Generalconsul og Chargé d'Affaires i Marocco, *Cholet* og *Gaëtani*, förste Livlæge hos Vicekongen af Ægypten (S. 564—631); Brev fra Dr. *Chevillon* til Dr. *Prus*, angaaende 3 ombord i Postfartöiet Leonidas ved Ankomsten til Marseille i 1837 bemærkede pestartede

Tilfælde (S. 631—633); Tabel af Dr. *Rossi* over Pestepidemier i Verden fra det 13de Aarhundrede f. Chr. til vore Dage, med Anmærkninger (S. 634—638); Mortalitetstabel for Alexandria fra 1 Januar 1835 til 1 Januar 1845, med særskilt Angivelse af Dödsfald af Pest og af dem af andre Sygdomme (S. 639—653); Anmærkninger af Dr. *Prus*, indeholdende Erfaringer fra Malthа, Genua, Livorno og den franske Sundhedsstyrelses Archiver, der yderligere bekræfte Rigtigheden af *Aubert-Roche's* paa Undersögelser for Tidsrummet 1720—1845 byggede Paastand om Pestens 8 Dages Incubation; samt Fremsættelse af et nyt, tilforn ei behandlet og ei heller af ham löst, men for Qvarantainevæsenet særdeles vigtigt, Spörgsmaal, om Pest kan opstaae spontant paa et fra usmittet Sted kommende Fartöi, der ved Afgangen intet Mistænkeligt har havt ombord, hverken iblandt de ombordværende Personer, Effecter eller Kjöbmandsvarer (S. 654—663).

Tredie Decl. (S. 665—1050.)

Det var at forudsee, at Commissionens Beretning og de derpaa byggede Raad til administrative Foranstaltninger, der om Pestens Væsen og Behandlingsmaade indeholde Anskuelser, som ere saa væsentlig forskjellige fra de hidindtil almindelig vedtagne, ikke kunde blive uangrebne i de Discussioner, som forestode i Akademiet. I 9 af Akademiets Möder i Mai, Juni og Juli holdt 15 af dets Medlemmer, nemlig: *Rochoux*, *Castel*, *Hamont*, *Gaultier de Claubry*, *Bousquet*, *Desportes*, *Piorry*, *Bricheteau*, *Dubois* (*d'Amiens*), *Prus*, *Ferrus*, *Poiseuille*, *Londe*, *Pariset* og *Bégin*, af hvilke de 7 sidstnævnte vare Commissionens egne Medlemmer, — mere eller mindre udförlige Foredrag for eller imod Beretningen. De imod denne og de derpaa byggede Slutninger gjorte Bemærkninger angaae hovedsagelig föl-

gende Gjenstande: Beretningens Omfang, idet der ankes over, at Commissionen har behandlet Spörgsmaale, som kunde været forbigaaede, imedens den burde have besvaret blot det Spörgsmaal, om Pest kan overföres udenfor de epidemiske Arner, og om nogle til Frankrige indförte Tilfælde kunne befrygtes der at blive Aarsag til en Pestepidemie? at Forfatterens Plan taber sig i de mange Capitler; at der er Modsigelser imellem flere af Commissionens Conclusioner; Sygdommens Aarsager, som *Pariset* troer udelukkende at finde i de af Dyrs, især af Menneskers, Lig, uddunstede Miasmer; de af Commissionen opstillede Charakterer paa Epidemie og deres Anvendelse paa Pest; den af Commissionen opstillede Forskjel imellem Contagium og Infection, sporadisk og epidemisk Pest; dens Paastand, at Pesten ikke er contagiös, ei heller overföres ved Effecter, Klæder og Varer; den af Commissionen antagne Incubationstid, som Nogle give en — endog meget — længere Varighed, end 8 Dage; Ansættelse af Læger (médecins sanitaires), som ikke i Stand til at opfylde det af Commissionen tilsigtede Öiemed; den af Commissionen foreslaaede Forskjel i Qvarantainebehandling, efter som Fartöierne have Læger ombord eller ikke; de foreslaaede Qvarantainetiders Uovereensstemmelse med den af Commissionen antagne Incubationstid. Til Slutning meddeelte Dr. *Prus* i et særskilt Möde et Resumé af den almindelige Discussion og imödegik i et udförligt Foredrag de deri gjorte Modbemærkninger (S. 1001—1050).

Efterat den almindelige Discussion var sluttet, gik Akamiet over til Afstemning over Commissionens Beretning og Raad, der i et talrigt besögt Möde den 1 Decbr. s. A. bleve, imod een Stemme, antagne med nogle ubetydelige Modificationer. Akademiets Beslutninger ere efter *Prus's* ende-

lige Redaction, saadan som denne er indtagen i Gazette médicale, 1846. 8 Décembre, fölgende:

1. I Folkenes og deres Civilisations nuværende Tilstand ere först Ægypten, dernæst Syrien og begge Tyrkier de Lande, hvori Pesten fremdeles födes. Det kan alligevel befrygtes, at Sygdommen, uden at blive indfört, udvikles i Regentskaberne Tripolis, Tunis og Keiserriget Marocco; derimod synes ikke den samme Fare mere at kunne befrygtes med Hensyn til Algerien.

2. De Betingelser, der bestemme og begunstige Udvikling af Pest, ere, forsaavidt Iagttagelsen tillader at bekræfte det, Bopæle i Alluvial- eller sumpige Egne; en varm og fugtig Luft; lave, slet luftede, overfyldte Boliger; Opdyngen af en stor Qvantitet af raadnende dyriske og vegetabilske Stoffe; stor physisk Elendighed; vedvarende moralske Lidelser; Forsömmelse af den offentlige og private Hygienes Love.

3. I sin sporadiske Tilstand synes Pesten ikke i Stand til at overföres. I sin epidemiske Tilstand derimod er den overförbar, baade paa og udenfor de Steder, hvor Epidemien raser.

4. Den overföres ved Miasmer fra de Syges Legemer; udbredte paa trange og slet luftede Steder, kunne disse Miasmer danne Arner for Pestinfection. Pestens Overförbarhed alene ved Berörelse af Syge er ikke godtgjort ved nogen streng Iagttagelse. Nye Facta ere nödvendige for at vise, at Pesten er eller ikke er overförbar ved Pestsyges Effecter og Klæder. Af nöiagtige Undersögelser i europæiske Lazarether fölger, at i mere end et Aarhundrede have Kjöbmandsvarer ikke overfört Pesten.

5. Udenfor de epidemiske Arner er Pesten ikke udbrudt paa Personer, som have været udsatte for dens Paavirkning, senere end 8 Dage efter en fuldkommen Afsondring.

6. En oplyst og vedholdende Anvendelse af Hygienens Love vilde, ved at tilintetgjöre Pestens Aarsager, kunne forebygge dens Udvikling paa Steder, hvor den endnu i vore Dage avles.

7. Ved Afreisen, paa selve Reisen og ved Ankomsten at lade i dette Öiemed ansatte beedigede Læger (médecins sanitaires) före Opsigt med Skibe, kommende fra mistænkte Steder. Man vil særdeles anbefale Anvendelsen af et godt Udluftningssystem paa Skibet paa Reisen. Paa Afseilingsstedet skal gives et reent Sundhedspas (patente nette), naar Pest der ikke findes eller findes kun i sporadisk Form; et ureent Sundhedspas (patente brute), naar en Pestepidemie enten hersker, eller truer med at udbryde.

Den tredie og femte Conclusion tilkjendegive, efter hidtil iagttagne Facta, naar der er Anledning til at ilægge Qvarantaine og hvor længe denne bör vare. Akademiet henstiller til Statsstyrelsen at bestemme, i hvilken Grad Klogskab tillader i Praxis at anvende Iagttagelsens Resultater.

For Skibe, som have Læge ombord, regnes Qvarantainen fra Afseilingsdagen; for dem, der ikke have saadan ombord, regnes den fra Ankomsten til Frankrige.

Dersom paa Reisen har været eller ved Ankomsten er et eller flere Tilfælde af Pest eller blot af mistænkelig Sygdom ombord, bör, hvordan end Passet er beskaffent, Passagerer og Mandskab underkastes samme Qvarantaine, som om de kom fra et Sted, hvor epidemisk Pest virkelig hersker; denne Qvarantaine skal udholdes i Lazareth og aldrig ombord. Skibet underkastes en streng Qvarantaine (quarantaine de rigueur), hvis Varighed og övrige Betingelser bestemmes af den höiere Auctoritet.

Paa alle Skibe, der afgaae med ureent Pas, bör man vedblive at plombere de Reisendes Effecter, eller endnu be-

dre, om det er muligt, at underkaste dem paa Reisen en virksom Udluftning.

De hidtil brugelige Midler til Varers Rensning bör betragtes som unyttige.

Lazaretherne bör indrettes saaledes, at de kunne sikkre de Pestsyges Afsondring og paa samme Tid en fuldkommen Udluftning. De Pestsyge bör der modtage al den Hjælp og Pleie, som ydes almindelige Syge.

Præsidenten takkede, i Akademiets Navn, *Prus* for hans Arbeide, hvorpaa *Prus* forlod Tribunen under Akademiets og Publicums stormende Bifaldsyttringer.

Af dette omfangsrige Værk har saaledes Anm. gjengivet det Vigtigste, med saa megen Korthed, som kunde bestaae med hans Hensigt at meddele en Oversigt over dets væsentligste Indhold. Dets Gjennemgaaelse har været ham særdeles tilfredsstillende, da han selv ved tidligere Studium af flere af de samme Kildeskrifter, som Pariscrcommissionen har benyttet, om flere Punkter, navnlig Pestens Forplantningsmaade og Incubationstid, var kommen til samme Anskuelser, som den, og derved har fundet disse bekræftede.

Men Pestqvarantainen har ogsaa været Gjenstand for Forhandlinger i andre lærde Selskaber.

Det vil af dette Tidsskrifts 10 Bd. 1845. S. 232–234. sees, at ved de italienske Lærdes Forsamling i Mailand i Septbr. 1844 blev i den medicinske Section oplæst en Beretning fra en Commission, som var bleven nedsat for at pröve de indkomne Meddelelser om Pesten, og at man af samtlige den tilstillede Documenter, 52 i Tallet, uddrog, iblandt Andet, de Slutninger, at deri ikke fandtes Beviser

eller nöiagtige Iagttagelser om Pestens Smitteevne eller Smittemaade, at Incubationsperioden kan vare to Uger, at Contumazen derfor i Almindelighed bör have en Varighed af 14 Dage, og at en lige, almindelig, europæisk Qvarantainecodex er nödvendig.

Ligeledes blev samme Æmne behandlet i tvende Möder i den medicinske Section af den videnskabelige Congres i Frankrige, i dens i afvigte Aars September Maaned i Marseille afholdte 14de Session. I den af Sectionens Secretair, Dr. *Sirus Pirondi*, forfattede officielle Beretning om Forhandlingerne (Actstykke No. 5) udtales den Dom (formodentlig dog blot Secretairens, ei Sectionens), at Pariser-Akademiets Commission har ilde forstaaet sit Hverv, at den maaskee har været for dristig med Hensyn til nögle, for frygtsom med Hensyn til andre Punkter, (der nævnes alligevel ingen), at dens Arbeide ikke har tilfredsstillet Nogen (!) og vanskeligen vil kunne tjene til Grundvold for et nyt Qvarantainereglement. Congressen foreslog Lösningen af fölgende Spörgsmaal: "ved hvilket sanitairt System vil man bedst kunne fremme Handelens og den offentlige Sundheds Interesser?" hvilket Spörgsmaal igjen blev oplöst og behandlet i 6 andre. Efterat 15 Medlemmer havde i mundtlige Foredrag yttret sig saavel over Sagen i Almindelighed, som over dens specielle Dele, Flere overeensstemmende med Parisercommissionens Anskuelser, Een endog ganske for Antagelsen af de af den tilraadede administrative Forholdsregler, Andre derimod i modsat Retning, gik man, for at erfare Sectionens Mening med Hensyn til bemeldte Spörgsmaale, over til Afstemning, i hvilken 60 Medlemmer deeltoge. Spörgsmaale og Svar erfares af fölgende Oversigt:

Spörgsmaale.	Ja.	Nei.	Tvivlsomme.	Ei stemt.
1. Er Pesten overförbar?	58	2	-	-
2. Er den overförbar ved umiddelbar Berörelse imellem en Pestsygs og et friskt Menneskes Hud?	27, 4 med Tillæg, efter Araens Styrke.	25	6	2
4. Er den overförbar ved Berörelse imellem en Pestsygs Klæder og et friskt Menneskes Hud? . . . . , ...	29	20	6	5
4. Er den overförbar ved Aandedrættet og Absorptionen af Luft, som omgiver den Syge, eller endog af bedærvet Luft, som danner en Infectionsarne eller hvoraf Töier ere hefængte?	52	2	1	5
5. Lader Pesten sig fra Steder, hvor den pleier at herske, indföre til mere eller mindre fjerne Lande?	50	5	2	3
	Bibeholdelse af Lazarether.			
6. Hvilke sanitaire Foranstaltninger bör tages?	52	2	1	2

Alle Vedkommende forlangte derhos Modificationer i Sanitetscodexen.

Angaaende Incubationstiden blev intet Spörgsmaal fremsat til Votering, som derfor heller ikke blev foretaget derover.

Det her angivne Udfald af Voteringen over de to sidste Spörgsmaale, stemmer ikke ganske med den, som Medicinal-Lovcommissionen i Motiver til dens Forslag til Lov om Qvarantainevæsenet i Norge, efter Morgbl. 1846. Nr. 323, har meddeelt; men den fra den officielle Beretning tagne maa formeentlig ansees for den paalideligste.

Pluraliteten sees altsaa angaaende Sygdommens Forplantelsesmaade at have havt en Anskuelse, der i flere Henseender ikke stemmer med den af Parisercommissionen og Akademiet udtalte; hvorimod den med Hensyn til Sikkerhedsforanstaltninger imod Sygdommen er kommen til samme Resultat, som bemeldte Commission og Akademie.

Anmelderen havde, efter hvad ovenfor er berettet om Stemningen i Marseille med Hensyn til Qvarantainevæsenet, ikke ventet noget andet Resultat af Forhandlingerne ved heromhandlede Möde. I de holdte Foredrag har han dog ikke fundet Noget, hvorpaa Parisércommissionen ei havde taget behörigt Hensyn og som kan svække de af den uddragne Resultater. Der skulde dog ogsaa noget Mere, end et Par Dages Discussion, til at omstyrte et Arbeide, som en af 11 af Pariser-Akademiets dygtigste Medlemmer bestaaende Commission havde anvendt halvandet Aars uafbrudt Flid og Studium paa at udföre, som derefter var blevet trykt og underkastet en omhyggelig Discussion i 9 af Akademiets Möder og hvis Raad til administrative Forholdsregler Akademiet, — först 7—9 Maaneder, efterat Beretningen var oplæst i samme —, i et talrigt Möde, imod 1 Stemme, (det tæller 170 Medlemmer), havde antaget. Forhandlingerne ved Congressen i Marseille sees ei heller at have havt nogen Indflydelse, hverken paa Akademiets eller paa Regjeringens Beslutninger i Sagen.

Parisercommissionens Værk er anmeldt i flere baade franske, tydske og engelske Tidsskrifter; men, med Undtagelse af eet, have alle de, Anmelderen har havt Anledning til at see, enten blot korteligen angivet de deri indeholdte Hovedresultater og de i Akademiet derover förte Discussioner, eller kun meddeelt enkelte Uddrag deraf. (Arch. génér. de médec. 1846. Juin. S. 231—234. Juillet. S. 358—371. Septbr. S. 109—112. — Révue médic. 1846. Mai. 137—142. Juillet. S. 438—446. Aout. S. 601—614. — Gaz. méd. 1846. 8 Decembre. — Zeitsch. f. d. ges. Med. 1846. Juni. S. 251—263. Septbr. S. 132—152. — London med. gaz. 1846. Aug. 28. S. 375—378. — *Ranking*. The halfyearly abstract of the med. sciences. Vol. III. Jan.—July.

1846. S. 171—172. — Edinb. med. & surg. Journal 1847. July. S. 203—236.) Derimod har *Maximilian Heine* i et i St. Petersburg i afvigte Aar udgivet Skrift: "Beiträge zur Geschichte der orientalischen Pest" i en Skrivelse til Dr. *Fr. Al. Simon*, Junior, i Hamburg, gjort bemeldte Værk til Gjenstand for en Bedömmelse (S. 1—16), hvori han, en ivrig Contagionist, declamerende og moraliserende, uden at gjendrive Facta ved Beviser, i skarpe og inhumane Udtryk, afsiger en Fordömmelsesdom over samme. Men *Heine* har fundet flere Modstandere; saaledes i N. medic. chir. Zeitung. 1847. Nr. 26. S. 388—393, hvor en Anonym, der i 15 Aar har iagttaget Pesten i dens Hjem, viser Skjævheden og Intetsigenheden i *Heines* Anskuelser og erklærer hans Angreb paa Pariserakademiet for at röbe Ringeagt for og Ubekjendtskab med den herhen hörende Literatur; og i Österr. medic. Wochenschrift. 1847. Nr. 37. 38. 39. &c. Wien. 11, 18, 25 Septbr. &c., hvor Dr. *Carl Sigmund* i en: "Zur Pest- und Qvarantaine-Frage" betitlet Artikel noget udförligere, skjönt mindre skarpt, gjennemgaaer *Heines* Skrift og forsvarer Akademiet. — Men fuldstændigst er Akademiets Arbeide bleven bedömt i Brit. & for. med. Review. Nr. XLVII. July. 1847. S. 242—264, ligeledes af en anonym Recensent, som ogsaa tilforn har leveret flere værdiefulde Arbeider om Qvarantainevæsenet. Skjönt ikke enig med Commissionen eller Akademiet i Alt, fælder han en saare fordeelagtig Dom over dettes Arbeide i det Hele og foreslaaer: at udfærdige rene Sundhedspasse, hvor ingen Pest findes paa Afgangsstedet, men urene, i modsat Tilfælde; at give alle med rene Sundhedspasse forsynede Fartöier fri Praktika; at ilægge Fartöier med urene Passe 8 Dages Qvarantaine og at udlufte Ladningen, samt i Tilfælde af mistænkelig Sygdom ombord

at ilægge en Qvarantaine, hvis Varighed bestemmes af vedkommende Localauctoritet.

Anm. har nu meddeelt det væsentligste Indhold af ovenomhandlede fem Actstykker og kunde saaledes slutte. Han har alligevel troet at burde tilföie en kort Beretning om Virkningen paa andre Landes Qvarantainevæsen af de ved bemeldte Actstykker tilveiebragte Oplysninger.

Hovedsagelig ledet af de af Regjeringerne i Orienten trufne Forholdsregler, og af Resultatet af Forhandlingerne i det medicinske Akademie, samt ved Betragtningen af Nutidens hurtige Communicationsmidler, hvorved man sættes i Stand til i et Öieblik at erholde Underretning om Landenes Tilstand, forelagde vedkommende Minister den 18 April d. A. de Franskes Konge Forslag til en Ordonnance, der samme Dag erholdt kgl. Approbation og, efter Journal des débats. 1847. 22 Avril, lyder saaledes:

Mistænkt Sundhedspas skal herefter ophöre. Hvad der kommer fra de for Pest stadigen mistænkte Lande skal stedse behandles efter reent eller ureent Sundhedspas.

Hvad der kommer med ureent Sundhedspas skal, uden Hensyn til Productionssted, i alle franske Havne underkastes, paa samme Maade, en Qvarantaine af 10 fulde Dage, regnede fra Ankomsten. Det Samme gjælder Reisendes Effecter og Klæder; derimod skulle Handelsvarer udholde en Qvarantaine af blot 3 Dage efter deres Overförelse paa Lazareth.

I Tilfælde af reent Sundhedspas, regnes for hvad der kommer fra Tyrkiet og Ægypten, Qvarantainen fra Afseilingsdagen, naar en Læge og Sundhedsvagt ere ansatte ombord, for at paasee Effecters og Klæders Renselse. Er der ingen Læge ombord, skulle Skibe, kommende fra Tyrkiet, Syrien undtaget, uden Hensyn til Reisens Varighed, underkastes en

Observation af 3 fulde Dage, og de, der komme fra Syrien og Ægypten, en Observation af 5 fulde Dage, regnede fra Ankomsten. Alleslags Handelsvarer skulle være aldeles fritagne for Qvarantaine og strax kunne udskibes.

Hvad der kommer fra Tunis, som ikke strax blev tilstaaet fri Praktika, naar det ankom directe fra Regentskabets Havne, skal ophöre at være underkastet nogen Qvarantaine, forsaavidt det er forsynet med reent Sundhedspas.

Denne Ordonnance blev i Marseille modtagen med særdeles Uvillie. De fleste Medlemmer af Qvarantaineintendancen sammesteds, 10 af 16, trak sig tilbage; og sandsynlig vil et ganske nyt Personale blive udnævnt. (Neue medic. chirurg. Zeitung. 1847. Nr. 26. 30 Juni. S. 413.)

At Storbritannien, hvor baade Regjering og Nationalrepræsentation havde lagt en saadan Virksomhed for Lettelse i Qvarantainerne for Dagen, snart maatte fölge efter, var at forudsee. Allerede under 6 og 18 Febr. d. A. bleve Skibe, kommende fra det europæiske Tyrkie og Havnene ved det sorte Hav med rene Sundhedspasse og blot ikkesmitteförende Varer ombord, strax fritagne for Qvarantaine, saafremt iblandt Mandskab og övrige ombordværende Personer paa Reisen ikke havde yttret sig nogen smitsom Sygdom; under 3 April bleve ligeledes Skibe, kommende fra Syrien og Ægypten, under samme Betingelser fritagne for Qvarantaine; under 13 Mai blev bestemt, at Rögning af Breve med Skibe med rene Sundhedspasse skulde ophöre (ifölge Documenter, i Manuskript tilstillede det kgl. norske Marine-Departement fra Generalconsul *Tottie* i London ved Skrivelse af 3 Septbr. d. A.); og under 18 Mai d. A. blev sammesteds al Qvarantaine for Pest hævet for Skibe, som komme fra Levanten (Tyrkiet, Ægypten og Syrien derunder indbefattede), af hvad Beskaffenhed end Ladningen er, dersom saadanne Skibe ere for-

synede med rene Sundhedspasse, ere blevne undersögte af en Qvarantaine- eller Told-Embedsmand og Mandskab samt alle övrige Personer ombord ikke paa Reisen have givet Anledning til Mistanke om smitsom Sygdom. (Brit. and foreign medical Review. Nr. XLVII. July 1847. S. 263—264.) Storbritannien har altsaa udslettet baade Tyrkiet, Syrien og Ægypten af Fortegnelsen over stadigen pestsmittede Lande, og tillægger derhos rene Sundhedspasse den samme Virkning, der sædvanlig tillægges dem, nemlig at fritages for Qvarantaine; og det er i disse Henseender gaaet et Skridt videre, end Frankrige. (S. 66.) Derimod indeholder ovenanförte Bestemmelser Intet om Virkningen af mistænkelige og urene Passe, saa at man maaskee bör formode, at med Hensyn til disse gjælde de i 1844 fattede Bestemmelser, ifölge hvilke Qvarantainen, efter Omstændighederne, kan variere imellem 8 og 30 Dage, dog saaledes, at i visse Tilfælde samtlige Reisedage tages med i Beregning.

Det af den norske Medicinal-Lovcommission udarbeidede Forslag til Qvarantainereform i Norge, der udgjör det niende Capitel af det i Marts d. A. til Regjeringen oversendte og senere trykte "Forslag til Lov om Medicinalvæsenet i Norge med Motiver", er i det Væsentlige bygget paa de ved Pariserakademiet tilveiebragte Oplysninger. Paa de i Storbritannien og Frankrige under respective 18 April og 18 Mai fattede Beslutninger har den altsaa ikke kunnet tage Hensyn, da disse bleve Lovcommissionen bekjendte först flere Maaneder, efterat dens Forslag var afgivet. Som de vigtigste Punkter deri anföres her: at Ægypten ansees altid som smittet af Pest (§ 2); at ingen Lande opföres som mistænkte for Pest; at Qvarantainetiden bliver for Varer 20 Dage, regnede fra Fartöiets Udlosning og Rensningens Begyndelse, for Fartöier, som have hidbragt smitteförende Varer eller ved An-

komsten have Pestsyge eller Pestlig ombord, ligeledes 20 Dage, regnede fra Varernes, de Syges og Ligenes Udbringelse af Fartöiet og fra Begyndelsen af dettes Rensning; og i alle andre Henseender 14 Dage, regnede for Pestsyges Vedkommende fra den Dag, de ere erklærede helbredede, men iövrigt fra Fartöiets sidste mistænkelige Samqvem (§ 12); at Fartöier, som enten i de sidste Dage af Reisen have havt ombord Personer, angrebne eller döde af Börnekopper, Cholera eller guul Feber, eller som medbringe deraf angrebne eller döde Personer, eller Gang- eller Seng-Klæder, eller andre deslige Sager, hvoraf disse under Sygdommen have gjort Brug, skulle holdes afsondrede saalænge, indtil de Syge eller Döde ere blevne afhentede og Sagerne samt det eller de Rum, hvori de have befundet sig, ere blevne rensede. (§ 14). Ogsaa har Commissionen foreslaaet, at Omkostninger i Anledning af Qvarantaineundersögelse, Opsyn, Losning og Rensning ikke skulle falde den Qvarantainepligtige til Last, medmindre Fartöiet er bestemt til udenrigsk Sted og kun for Qvarantainens Skyld anlöber Norge. (§ 17.)

Dette Forslag vil medföre saa betydelige Lettelser i Pestqvarantainen, at den af et tomt Skib i Regelen vil blive udholdt paa Reisen, og selv for ladede Skibe blive meget nedsat. Forslaget gaaer i flere Henseender noget videre, end den franske Ordonnance; thi det anseer blot Ægypten, men ikke tillige Syrien og Tyrkiet, som stadigen pestsmittet; det tillægger reent Sundhedspas den Virkning at fritage for Qvarantaine, undtagen naar Fartöiet kommer fra Ægypten; det kræver samme Qvarantaine, enten Læge er ansat ombord, eller ikke. Derimod foreslaaer det for Personer en 4 Dages længere Qvarantaine, hvilke faa Dages Tillæg maaskee kunne tjene til at berolige dem, som maatte

troe paa en længere Incubationstid, og for Varer ligeledes en længere, fordi den hidtil almindeligen antagne Mening, at adskillige Gjenstande formaae, i længere Tid, at bevare Peststof og at afgive det til Mennesker, endnu ikke kan ansees tilstrækkeligen modbeviist (see ovenfor, S. 34—38).

I Preussen er Qvarantainevæsenet ordnet ved Ministerial-Reglement af 30 April d. A., der med Hensyn til Pest opförer Tripolis i Syrien, Alexandria, Damiette og Havnene paa Öen Kandia som smittede, alle övrige tyrkiske, syriske, ægyptiske og nordafrikanske Havne, med Undtagelse af dem i Algerien og de maroccanske Stater, som mistænkte; og derhos bestemmer, at Losningsqvarantaine skal ordentligviis udholdes ved en Losningsqvarantaineanstalt i Storbritannien eller i sammes Besiddelser, Frankrige, Algerien, Sardinien eller Danmark, men at, hvis Skibet af smitteförende Varer indehaver et ikke större Partie, end at Renselsen kan med Tryghed udföres ombord, har det i Swinemünde at udholde en Qvarantaine af 8 Dage, regnede fra den Dag, Renselsen begynder; at Observationsqvarantaine skal udholdes, iblandt Andet, selv i det Tilfælde, naar Skibet, om end forsynet med reent Sundhedspas, ikke har tilbragt fuldt 30 Dage paa Reisen, enten i Udlandet eller ved Swinemünde, hvor Qvarantainen i visse Tilfælde varer i 4 Dage, i andre i saa mange Dage, som maatte mangle i 30 fra Afgangstiden fra mistænkt Sted eller fra sidste mistænkelige Samqvem.

Det er mærkeligt, at man, efterat et heelt Aar var forlöbet, siden de vigtigste Punkter af Pariscrcommissionens Arbeide vare bekjendtgjorte ved den periodiske Presse, efterat 9—10 Maaneder vare forlöbne, siden Commissionens Beretning var bleven trykt in extenso, og 5 Maaneder, siden Akademiet over denne havde afgivet sine Beslutninger, i Preussen har kunnet fatte Bestemmelser, der ere saa

væsentligt afvigende fra dem, som Akademiet saa vel har begrundet. Men ikke nok med, at de ei stemme med Nutidens Erfaring. Deres Anvendelse vil medföre adskillig Ulempe i Praxis, og de mangle derhos behörig Conseqvents. Ved nemlig at indrömme Qvarantainebeviser fra Qvarantaineanstalterne i Storbritannien, Frankrige, Algerien, Sardinien og Danmark samme Virkning, nemlig Adgang til preussiske Havne, maa Reglementet ansee de i anförte Lande gjældende Bestemmelser for lige betryggende, eller dog tilstrækkelig betryggende; altsaa de i Frankrige og Storbritannien nu meget formildede Bestemmelser for at afgive behörig Sikkerhed, ligesaa vel som de for Danmark gjældende, der ere paabudne ved Frdn. af 8 Febr. 1805. Man skulde derfor troe, at Reglementet vilde paabyde Nutidens formildede Bestemmelser i alle de Tilfælde, i hvilke det tillader Udholdelse af Qvarantaine i Preussen; men dette forholder sig ikke saa; thi ved Bestemmelsen af de 8 Dages Renselsesqvarantaine, som Skibe tillades at udholde ved Swinemünde, naar Varepartiet ikke er större, end at det trygt kan renses ombord, sees ikke den Tid at skulle tages i Betragtning, som Skibet har tilbragt paa Reisen; imedens dette er paabudet med Hensyn til Observationsqvarantaine, hvis Længde i flere Tilfælde er afhængig af Skibets paa Reisen tilbragte Tid, saa at den bliver saa mange Dage, som maatte mangle i 30, og kan for Dampskibe, kommende fra Tunis og Tripolis, endog overstige 8 Dage, som ere bestemte for Renselsesqvarantaine.

Österrige, skjönt en blandt de faa Stater, som i de senere Aar have nedsat sine Qvarantainer, vides endnu ikke at have antaget de af Pariserakademiet udtalte Grundsætninger. Dets seneste, Anm. bekjendte, Qvarantainebestemmelser ere udfærdigede ved K. K. Hofcancellie-Decret af 11 Juni 1844. (Jfr. dette Tidsskr. 10 Bd. 1845. S. 192—200.)

I Sverige er det blevet Commercecollegiet paalagt i Forening med Sundhedscollegiet i Stockholm at tage Sagen under Overveielse; flere forberedende Skridt ere hertil ogsaa gjorte; men man har afventet Tilendebringelsen af Undersögelserne i Frankrige; og Frdn. af 7 Novbr. 1806 afgiver saaledes fremdeles i det Væsentlige Regelen med Hensyn til Pestqvarantaine.

Ogsaa skal af Handelsstanden i Danmark Forsög være gjort paa at foranledige en Petition om Reform i det danske Qvarantainevæsen den roeskildske Stænderforsamling i 1846 forelagt; men Forsöget blev ikke udfört; og Pest behandles derfor der, ligesom i Norge, fremdeles efter Frdn. af 8 Febr. 1805.

Ei heller har Anm. kunnet bringe i Erfaring, at Forhandlingerne i Pariserakademiet hidindtil have fört til Forandringer i Qvarantainevæsenet i de övrige europæiske Stater, skjönt det er troligt, at saadanne der forberedes.

En Qvarantainelov er af Vigtighed ikke blot for det Land, for hvilket den nærmest gives, men tillige for dets Nabolande, som staae i nogen Berörelse dermed. Thi ligesom en utidig streng Qvarantainelov i höi Grad betynger Handel og Söfart uden Nödvendighed, saaledes vil en, som indrömmer större Lettelser, end dem, der bestaae med Sygdommens Væsen, udsætte den offentlige Sundhed for Fare og kan medföre uberegnelig Skade, saavel for det Land, i hvilket Lettelserne ere vedtagne, som for andre Lande, der med samme have Samqvem. Pariserakademiets Commission har derfor gjort den rigtige Bemærkning, at Omsorg for Folkenes Vel byder, at den af Europas Magter stiltiende samtykkede Sanitetspagt ikke bör brydes, förend et upartisk og omhyggeligt Studium har tilfulde godtgjort, at de

gamle Bestemmelser ere unyttige eller farlige (see ovenfor S. 15); men da en saadan Omsorg, i folkeretlig Henseende, endog synes at være Pligt, burde, naar et Land agtede at forandre sin Qvarantaine, maaskee ogsaa Nabostaterne forinden gjöres bekjendte med de Grundsætninger, paa hvilke den skulde bygges, og derved gives Adgang til at yttre sig derover, förend Forandringen blev besluttet.

For at Qvarantainen skal for dem, som have udholdt den, kunne medföre den attraaede Nytte, nemlig fri Adgang til de Lande, der söges, maae de Grundsætninger, paa hvilke denne Green af Styrelsen er bygget, i disse erkjendes betryggende. Thi de Stater, der f. Ex. ikke ville antage de samme Formildelser i Qvarantainen, som allerede ere vedtagne i Frankrige og England, kunne heller ikke erkjende den i disse udholdte Qvarantaine for at afgive behörig Sikkerhed, men kunne, for at ansee sig sikkrede, ikke tilstede Fartöier, Personer og Varer, som her have undergaaet den mildere Qvarantainebehandling, Adgang til sig, förend de have været underkastede en ny Behandling, som maatte findes tilstrækkelig. Det vilde derfor, ogsaa fra denne Side, være önskeligt, om alle europæiske Stater kunde, saaledes som af *Chervin*, *Bulard* og *Sigmund*, af Forsamlingen i Mailand, af flere Talere i Pariserakademiet, tildeels ogsaa af det franske og britiske Udenrigsministerium har været foreslaaet, enes om at antage de samme Grundsætninger i denne Henseende. En saadan Overeenskomst synes næsten nödvendig for Nabostater, f. Ex. Norge og de övrige nordiske Magter, da Qvarantaine udholdes i norske Söhavne ogsaa af Fartöier, som efter her undergaaet Qvarantaine fortsætte Reisen til Sverige, Danmark og övrige Lande om Östersöen; men den er uundgaaelig for de forenede Riger, Norge og Sverige.